

Інструкції з безпеки життєдіяльності учнів під час
Освітнього процесу
Подані інструкції було розроблено на основі значущих документів:
Наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 Положення про
організацію
роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах
і закладах
освіти;
«Правил дорожнього руху України», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України
від
10.10.2001 № 1306;
Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України,
затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974
Зміст інструкцій включає розгляд найактуальніших питань із практичного досвіду щодо
попередження травмування та нещасних випадків серед учнів.

Перелік інструкцій

з безпеки життєдіяльності учнів

ІНСТРУКЦІЯ № 1

з безпеки життєдіяльності учнів у приміщенні та на території навчального

закладу під час освітньо-виховного процесу

ІНСТРУКЦІЯ № 2

з безпеки життєдіяльності учнів під час осінніх канікул

ІНСТРУКЦІЯ №3

з безпеки життєдіяльності учнів під час зимових канікул

ІНСТРУКЦІЯ № 4

з безпеки життєдіяльності учнів під час весняних канікул

ІНСТРУКЦІЯ № 5

з безпеки життєдіяльності учнів під час навчальної практики та літніх канікул

ІНСТРУКЦІЯ № 6

з безпеки життєдіяльності учнів під час групових поїздок, пішохідних екскурсій,

пішохідного та дорожньо-транспортного руху учнів

ІНСТРУКЦІЯ № 7

з безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведення

масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ

ІНСТРУКЦІЯ № 8

**з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних, групових перевезень
на автомобільному транспорті**

ІНСТРУКЦІЯ № 9

**з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних, групових перевезень
на залізничному транспорті**

ІНСТРУКЦІЯ № 10

**з безпеки життєдіяльності учнів під час спортивно-масових заходів на базі навчального
закладу та інших закладів освіти (кроси, змагання тощо)**

ІНСТРУКЦІЯ № 11

**з безпеки життєдіяльності учнів під час тривалих святкових днів
(Великдень, травневі та інші свята)**

ІНСТРУКЦІЯ № 12

**з безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудових заходів на території
навчального закладу та поза ним**

ІНСТРУКЦІЯ № 13

**з безпеки життєдіяльності учнів під час навчальних екскурсій, походів,
туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі,
прибережній зоні тощо**

ІНСТРУКЦІЯ № 14

**вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності учнів під час
навчально-виховного процесу**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор _____ О.М. Ковальська

(наказ від _____ 2024 № ____)

ІНСТРУКЦІЯ № 1(первинний)

з безпеки життєдіяльності учнів у приміщенні та на території навчального закладу під час освітнього процесу

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час освітнього процесу в навчальному закладі та на його території поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування в навчальному закладі та на його території.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів навчального закладу під час освітнього процесу в приміщенні навчального закладу та на його території.

2.1. Під час перебування в навчальному закладі та на його території чітко виконувати правила безпеки життєдіяльності учнів: не бігати, не штовхатися, не кричати, не влаштовувати метушливого, неконтрольованого руху та рухливих ігор, що можуть призвести до падіння та травмування, не провокувати словами та рухами агресивної поведінки, що може призвести до бійки та травмування. 2.2. Бути обережним у найбільш травмонебезпечних місцях – уважно та спокійно спускатися й підійматися сходами, перебувати й пересуватися у вузьких коридорах, бути обережним у туалетах, приміщенні гардеробу, де наявні травмонебезпечні гачки, не підходити до вікон, не перекидатися через перила на сходах, не стояти біля дверей кабінетів (їх можуть раптово відчинити), не чіпати скляні двері в коридорах, не ховатися за ними – ці двері найбільш травмонебезпечні.

2.3. Мати змінне взуття на низькому стійкому підборі. У дівчат підбори мають бути до 5 см, стійкі, з квадратною основою. Ученицям категорично заборонено носити травмонебезпечне взуття на високих підборах, підборах-шпильках для попередження падіння та травмування. Обережно пересуватися щойно помитою або намастикованою підлогою, щоб не впасти та не травмуватися.

2.4. Не одягати на навчання ніяких прикрас, мати короткий манікюр, щоб запобігти ушкодженням, втрат цінних речей. Якщо ви прийшли у школу з цінними речами (мобільний телефон, гаманець із грошима, прикраси тощо), то тримати їх слід постійно при собі, не передавати іншим. Категорично заборонено користуватися мобільним телефоном на уроках та перервах у кабінетах, коридорах, інших приміщеннях навчального закладу.

2.5. Категорично заборонено перебувати у навчальному закладі з колючо-ріжучими предметами (ножі, голки тощо). Якщо є потреба наявності ножиць та голок на уроках праці,

то користуватися ними слід тільки під наглядом учителя на уроці та попередньо прослухавши інструктаж із безпеки життєдіяльності.

2.6. Заборонено розмахувати навколо себе портфелем із підручниками або сумкою зі змінним взуттям, кидати ці та інші предмети з метою передачі в руки іншим учасникам освітнього процесу. Категорично заборонено кидати будь-які предмети з метою передачі іншим учасникам освітнього процесу на сходах із метою попередження травм.

2.7. З метою попередження отруєнь кожен учень повинен мати, ідучи на навчання, запас кип'яченої питної води. Заборонено вживати зафарбовані напої (фанту, колу тощо), продукти швидкого харчування (чіпси, сухарики тощо). Чітко дотримуватися санітарно-гігієнічних норм: мати засоби особистої гігієни, регулярно мити руки перед уживанням їжі, до й після відвідування туалетних кімнат.

2.8. Учням не можна вживати жувальні гумки з метою попередження удавлення дітей та ушкоджень шкільного майна, особистих речей учнів.

2.9. На уроках підвищеної небезпеки (фізичне виховання, трудове навчання, ритміка) виконувати вправи, задані вчителем, тільки після прослуханого інструктажу та дозволу початку роботи.

2.10. Уважно та спокійно користуватися виделками, скляним посудом та іншими приборами в їдальні, використовувати їх тільки за призначенням. Заборонено спрямовувати ложки, виделки на себе або іншу людину, щоб уникнути травм.

2.11. Вимоги безпеки життєдіяльності учня під час проведення перерв та прогулянки впродовж навчального дня, літньої навчальної практики.

2.11.1. Вимоги безпеки перед початком перерв та прогулянки впродовж навчального дня.

2.11.1.1. Чітко визначити місце перебування класу на перерві.

2.11.1.2. Повторити правила безпеки життєдіяльності під час проведення перерви та прогулянки. 2.11.1.3. Виконувати всі розпорядження вихователя або наставника класу.

2.11.2. Вимоги безпеки під час проведення перерв та прогулянки впродовж навчального дня.

2.11.2.1. Під час перерви перебувати біля вихователя або наставника класу.

2.11.2.2. Виконувати вимоги внутрішнього розпорядку та режиму навчального закладу.

2.11.2.3. Під час організації прогулянки на вулиці слід дотримуватися правил безпеки та вимог режиму навчального закладу:

- обов'язкове змінне взуття та одяг за погодними умовами;
- під час прогулянки в разі наявності калюж заборонено перебувати біля них;
- у разі снігових опадів заборонені ігри в сніжки, катання на ковзанах та катках — для запобігання падінь та травм;
- під час перебування на вулиці не можна бігати, штовхатися та влаштовувати безсистемний рух, не провокувати словами, жестами агресивну поведінку, що може призвести до бійки;

· під час прогулянки учні повинні перебувати біля вихователя або наставника класу, не розмовляти з незнайомими людьми. У разі непередбачуваної ситуації відразу звернутися до вихователя або наставника класу, у жодному разі не підходити до тварин або незнайомих людей, не вступати з ними в контакт. Особисті речі залишати при собі, не передавати нікому – ні однокласникам, ні незнайомим людям для попередження пропажі цих речей.

2.11.3. Вимоги безпеки після закінчення перерв та прогулянки впродовж навчального дня.

2.11.3.1. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів при поверненні з перерви та прогулянки впродовж навчального дня.

2.11.3.2. Заборонено без дозволу вихователя або наставника класу підійматися до навчального кабінету або перебувати в гардеробі.

2.12. Під час навчальних занять у кабінетах підвищеного рівня небезпеки (комп'ютерному класі, фізики, хімії, ритміки, спортивній залі, трудових майстернях) приступати до занять тільки після проведеного інструктажу. Не можна заходити й виходити з кабінетів без дозволу вчителя.

2.13. Під час навчальних занять чітко виконувати вказівки вчителя. Без дозволу не підходити до спортивних предметів на спортивних майданчиках. Бути обережним – рухатися повільно та спокійно, щоб не поранитися камінням, битим склом, не впасти у відкритий люк. Самостійно йти із заняття заборонено.

2.14. Вимоги до безпеки життєдіяльності учня під час проведення масових заходів із учнями на базі навчального закладу (спортивній залі і вестибюлі), а також на території школи (спортивному майданчику, подвір'ї).

2.14.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед проведенням масових заходів з учнями на базі навчального закладу, а також його території.

2.14.1.1. Перед проведенням масових заходів на базі навчального закладу, а також його території визначити дату, час і місце проведення заходу.

2.14.1.2. Повторити правила безпеки життєдіяльності та план евакуації в разі надзвичайної ситуації під час проведення масових заходів із учнями.

2.14.1.3. Чітко виконувати вказівки вихователя або наставника класу. Без його дозволу не можна заходити або виходити з приміщення, у якому відбувається захід.

2.14.1.4. Перевірити наявність вогнегасників та тканини, перших засобів пожежогасіння, наявність аптечки, присутність медичного працівника та членів ДПД. Наявність двох вільних аварійних виходів. 2.14.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час проведення масових заходів із учнями на базі навчального закладу, а також на його території.

2.14.2.1. Під час проведення масових заходів у навчальному закладі слід перебувати у зазначеному вихователем або наставником класу місці.

2.14.2.2. Під час проведення масових заходів потрібно поводитися чинно, пристойно, не галасувати, уважно слухати промовців. Якщо проводяться розважальні конкурси або вікторина з залом, не зіскакувати з місця, а чекати запрошення на сцену.

2.14.2.3. Після закінчення масового заходу залишати своє місце й виходити із приміщення слід тільки за вказівкою вихователя або наставника класу, не створювати натовп.

2.14.2.4. Заборонено вибігати з приміщення, штовхатися під час виходу з приміщення, у якому відбувався захід.

2.14.3. Вимоги безпеки життєдіяльності після проведення масових заходів з учнями на базі навчального закладу, а також його території.

2.14.3.1. Звітувати вихователю або наставнику класу про свій вихід.

2.14.3.2. Якщо масовий захід закінчується пізно, у темну пору доби або на світанку (випускний вечір, новорічна дискотека), обов'язково є наявність батьків, які зустрічають учнів.

2.14.3.3. Після добирання додому, обов'язково слід зателефонувати вихователю або наставнику класу й повідомити, що все гаразд.

2.14.4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

2.14.4.1. У разі виникнення аварійної ситуації під час проведення масового заходу слід негайно повідомити вихователя або наставника класу.

2.14.4.2. Чітко виконувати вказівки вихователя, не панікувати, не метушитися, нікуди не йти від керівника.

2.14.4.3. Якщо непередбачувана ситуація виходить з-під контролю дорослих, потрібно терміново зв'язатися зі службами екстреної допомоги (101 – пожежна охорона, 102 – міліція, 103 – швидка медична допомога, 104 – газова служба) або рідними за мобільним зв'язком, вказуючи своє прізвище, ім'я, номер свого телефону та коротко описавши ситуацію, що склалася. Обов'язково слід вказати адресу закладу та телефон приймальні.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час освітнього процесу в приміщенні навчального закладу та на його території в разі, якщо аварійна ситуація виходить з-під контролю дорослих.

3.1. Якщо аварійна ситуація вийшла з-під контролю дорослих, слід не панікувати і пам'ятати, що безпека твого життя залежить від тебе. Потрібно правильно оцінити ситуацію і діяти в руслі правил та вимог даної інструкції з безпеки життєдіяльності. Намагатися залишити аварійно-небезпечне місце.

3.2. Потрібно пам'ятати номери викликів екстрених служб, у разі потреби звертатися за номерами до спеціалістів, зазначеними у п. 2.14.4.3

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор _____ О.М. Ковальська

(наказ від _____ 2024 № ____)

ІНСТРУКЦІЯ №2

з безпеки життєдіяльності учнів під час осінніх канікул

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки учнів під час осінніх канікул поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування учнів на осінніх канікулах.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306, Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти і науки

України від 15.08.2016 № 974

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час осінніх канікул.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком осінніх канікул.

2.1.1. Перед початком осінніх канікул слід чітко визначити терміни початку та закінчення канікул.

2.1.2. У разі продовження канікул телефонувати в останній день визначених термінів до приймальної навчального закладу вихователю або наставнику класу для визначення нового терміну канікул.

2.1.3. Ознайомитися з планом проведення канікул у класі, навчальному закладі, брати активну участь у запланованих заходах.

2.1.4. У разі неможливості за поважних причин або сімейних обставин узяти участь у запланованих заходах під час канікул або вчасно приступити до навчальних занять після канікул, слід завчасно попередити вихователя або наставника класу, надавши заяву чи медичну довідку, що підтверджує обґрунтованість причини.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час осінніх канікул.

2.2.1. Під час канікул, перебуваючи на вулиці й ставши учасником дорожньо-транспортного руху, чітко виконувати правила дорожнього руху:

■ рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, притримуючись правого боку;

■ за межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, йти назустріч руху транспортних засобів;

■ переходити проїжджу частину тільки по пішохідних переходах, у тому числі підземних і наземних, а в разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч;

■ у місцях із регульованим рухом керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора;

■ виходити на проїжджу частину з-за транспортних засобів упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби;

■ чекати на транспортний засіб тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху;

■ на трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая;

■ у разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору, чи спеціальним звуковим сигналом, треба утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її;

■ категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влаштовувати на ній або Поблизу неї ігри,

переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом або встановленими місцями;

■ рухатися по дорозі велосипедом можна тільки дітям, які досягли 16 років; мопеди й велосипеди

повинні бути обладнані звуковим сигналом та світлоповертачами: спереду – білого кольору, по боках –оранжевого, позаду – червоного; на голові у водія має бути захисний шолом; чітко дотримуватися правил дорожнього руху;

■ водіям мопедів і велосипедів заборонено: керувати транспортом із несправним гальмом і звуковим сигналом, у темну пору доби; рухатися по автомагістралях, коли поряд є велосипедна доріжка; рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках; їздити не тримаючись за кермо та знімати ноги з педалей; перевозити пасажирів; буксирувати інші транспортні засоби;

■ для катання на інших засобах (скейтборд, самокат, ролики тощо) обирати місце на дитячих майданчиках та ін., на проїжджу частину виїжджати заборонено;

■ учні повинні виконувати зазначені правила, а також інші Правила дорожнього руху України, знання про які отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, інших навчальних спеціалізованих установах, предметних уроках;

■ перебувати поблизу залізничних колій дітям без супроводу дорослих заборонено;

2.2.2. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, приміщеннях,

транспорті, учні повинні чітко виконувати правила пожежної безпеки:

■ заборонено брати з собою вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички,

сірники, петарди, бенгальські вогні, фєсрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо);

■ користуватися газовою плитою вдома тільки із спеціалізованим електричним приладом для вмикання під наглядом дорослих;

■ заборонено використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень і застосовувати горючі матеріали; зберігати бензин, газ та інші легкозаймисті горючі рідини, приносити їх до приміщення; застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу, тощо); застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), використовувати хлопалки, застосовувати дугові прожектори, влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, що можуть спричинити загоряння; встановлювати стільці, крісла тощо, конструкції, виконані з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захищати проходи та аварійні виходи;

■ у жодному разі не брати на вулиці чи в іншому місці ніякі незнайомі чи чужі предмети, зокрема, побутову техніку, не вмикати їх у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до вибуху та надзвичайної ситуації;

■ не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, які живляться струмом. Користуватися електроприладами тільки сухими руками і в присутності батьків. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки, негайно повідомити дорослих;

■ не збиратися біля проходів у громадських установах, входах та виходах, у приміщеннях вестибюлю;

■ під час участі в масових заходах не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати

травмонебезпечних ситуацій у приміщенні, дотримуватися правил пожежної безпеки;

■ у разі пожежної небезпеки – наявності вогню, іскріння, диму – негайно вийти на повітря (за двері, балкон) та кликати на допомогу. Викликати службу пожежної охорони за номером 101, назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію: наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні, свій номер телефону;

■ при появі запаху газу в квартирі, приміщенні у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, перевірити приміщення, вимкнути газову плиту й вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити в газову службу за номером 104 чи 101 пожежну охорону; назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію й залишивши свій номер телефону.

2.2.3. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, громадських місцях, приміщеннях, транспорті тощо учні повинні чітко виконувати правила з попередження нещасних випадків, травмування, отруєння та ін.:

■ під час канікул заборонено перебувати біля водоймищ без супроводу дорослих для запобігання утоплення дітей;

■ категорично заборонено наближатися й перебувати біля будівельних майданчиків, кар'єрів, закинутих напівзруйнованих будівель для запобігання обрушень будівельних матеріалів і попередження травм та загибелі дітей;

■ категорично заборонено вживати алкоголь, наркотичні засоби, тютюнові вироби, стимулятори;

■ уникати вживання в їжу грибів;

■ заборонено брати в руки, нюхати, їсти незнайомі дикі рослини чи паростки квітів, кущів, дерев, що може призвести до отруєння;

■ пересуватися обережно, спокійно. Беручи участь в іграх, не створювати хаотичного руху, не штовхатися, не кричати. На вулиці бути обережним, дивитися під ноги, щоб не впасти в яму чи у відкритий каналізаційний люк;

■ не підходити на вулиці до обірваних, обвислих проводів, або проводів, які стирчать, а особливо, якщо від них іде гудіння – такі проводи ще можуть бути підживлені електрострумом;

■ не підходити до щитових, не залазити на стовпи з високовольтними проводами – можна отримати удар електрострумом від високовольтних живлень за 5 м;

■ бути обережним на дитячих майданчиках, у парках відпочинку: спочатку переконатися, що гойдалки чи атракціони, турніки, прилади справні, сильно не розгойдуватися й не розгойдувати інших, щоб не призвести до падіння чи іншого травмування;

■ не виходити на дах багатоповерхівки для попередження падіння дітей із висоти;

■ не підходити до відчинених вікон, мити вікна тільки в присутності дорослих, не нахилятися на перила, парапети сходинок для запобігання падіння дітей із висоти;

■ не спускатися в підвали будинків чи інші підземні ходи, катакомби, бомбосховища – там може бути отруйний газ;

■ не вступати в контакт із незнайомими тваринами для запобігання отримання укусів від хворих на сказ тварин;

■ застосовувати всі знання й правила, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, навчальних уроках.

2.2.4. Під час канікул учні повинні виконувати правила безпеки життєдіяльності під час самостійного перебування вдома, на вулиці, у громадських місцях, друзів, на молодіжних дискотеках, у замкнутому просторі приміщень із чужими людьми, правила попередження правопорушень та насильства над дітьми:

■ не розмовляти й не вступати в контакт із незнайомцями, у жодному разі не передавати їм цінні речі, ключ і від дому, навіть якщо вони назвалися представниками міліції. Слід одразу кликати на допомогу й

швидко йти до людей;

■ не підходити до автомобілів із незнайомцями, навіть якщо вони запитують дорогу. Краще відповісти, що не знаєте, і швидко йти геть;

■ перебувати без супроводу дорослих на вулиці дітям до 10-ти років можна до 20 год, до 14-ти років – до 21 год, до 18-ти років – до 22 год. У темну пору року – із настанням темряви;

■ діти мають право не відчиняти дверей дому навіть представникам правоохоронних органів. Якщо незнайомиць запитує, чи скоро прийдуть батьки, слід повідомити, що скоро – вони у сусідів, тим часом зателефонувати батькам, а двері незнайомцям не відчиняти;

■ триматися подалі від тих, хто влаштовує бійки, не брати участі в суперечках дорослих і не провокувати словами чи діями агресивну поведінку, що може призвести до бійки або травми; у стосунках із оточуючими слід керуватися толерантними стосунками;

■ не заходити в під'їзд, ліфт із незнайомими людьми; слід одразу кликати на допомогу, якщо

незнайомець провокує якісь дії щодо вас. Бути уважними, оглядатися й перевіряти, чи не слідує за вами хтось під час проходу провулків, підземних переходів між домами й тунелями. Якщо за вами хтось іде, зупинитися й відійти у сторону, щоб потенційний переслідувач пройшов повз вас;

- під час перебування на дискотеці, потрібно завчасно попереджати батьків, щоб зустріли вас після закінчення заходу; слід керуватися загальними правилами етикету й нормами поведінки, не провокувати оточуючих на агресивну поведінку рухами й словами. У разі небезпечної ситуації звертатися до служби охорони закладу, викликати міліцію за номером 102, зателефонувати батькам;

- не вчиняти дії, що можуть призвести до правопорушень. Неповнолітніми у кримінальному праві вважаються особи віком до 18-ти років. За злочини, вчинені після настання 14-річного віку, неповнолітні підлягають кримінальній відповідальності; позбавлення волі неповнолітньому може бути строком не більш як на 10 років; найсуворішим примусовим виховним заходом є направлення до спеціальних навчально виховних установ, що здійснюється примусово, незалежно від бажання неповнолітнього чи його батьків;

- батьки неповнолітніх, які не займаються вихованням своїх дітей, підлягають адміністративному штрафу в розмірах, передбачених відповідною статтею Карного кодексу України;

- всеукраїнські гарячі лінії підтримки дітей та молоді України: Всеукраїнська лінія «Телефон довіри» – 800-500-21-80, національна гаряча лінія з питань попередження насильства над дітьми та захисту прав дітей – 800-500-33-50 (у межах України дзвінки безкоштовні).

2.2.5. Під час канікул учні повинні виконувати правила з запобігання захворювань на грип, інфекційні та кишкові захворювання, педикульоз тощо:

- при нездужанні не виходити з дому, щоб не заразити інших людей, викликати лікаря;

- хворому виділити окреме ліжко, посуд, білизну;

- приміщення постійно провітрювати;

- у разі контакту із хворим одягати марлеву маску;

- хворому слід дотримуватися постільного режиму;

- вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації

лікаря;

- перед їжею мити руки з милом;

- не їсти брудних овочів та фруктів, ретельно їх мити;

- для запобігання захворювань на педикульоз регулярно мити голову; довге волосся у дівчат має бути зібране, не користуватися засобами особистої гігієни (гребінцем) інших осіб, а також не передавати свої засоби гігієни іншим. Не міряти й не носити чужого одягу, головних уборів, а також не передавати іншим свій одяг;

- не вживати самостійно медичних медикаментів чи препаратів, не рекомендованих лікарем;

■ якщо ви погано почуваєтесь, а дорослих поряд немає, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер свого телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів при виникненні надзвичайної або аварійної ситуації.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, чітко й спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Зателефонувати батькам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, слід зателефонувати в служби екстреної допомоги за телефонами:

101 – пожежна охорона;

102 – поліція;

103 – швидка медична допомога,

104 – газова служба,

коротко описати ситуацію, назвати адресу, де відбулася надзвичайна ситуація, а також своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.4. За можливості слід залишити територію аварійної небезпеки.

ІНСТРУКЦІЯ № 3

з безпеки життєдіяльності учнів під час зимових канікул

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з безпеки учнів під час зимових канікул поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування учнів на зимових канікулах

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306, Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час зимових канікул

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком зимових канікул.

2.1.1. Перед початком зимових канікул слід чітко визначити терміни початку та закінчення канікул.

2.1.2. У разі продовження канікул потрібно телефонувати в останній день визначених термінів до приймальної навчального закладу або вихователю, наставнику класу для визначення нового терміну канікул.

2.1.3. Потрібно ознайомитися з планом проведення канікул у класі, навчальному закладі, брати активну участь у запланованих заходах.

2.1.4. У разі неможливості за поважних причин або сімейними обставинами взяти участь у запланованих заходах під час канікул або вчасно приступити до навчальних занять після канікул, учні, батьки повинні завчасно попередити вихователя, наставника класу, надавши заяву чи медичну довідку, що підтверджує причину.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час зимових канікул.

2.2.1. Під час канікул, перебуваючи на вулиці й ставши учасником дорожньо-транспортного руху, слід чітко виконувати правила дорожнього руху:

- рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, притримуючись правого боку, обережно по слизькій дорозі, особливо під час ожеледиці. Взуття має бути зручним, підбори – низькими;
- за межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, слід іти назустріч руху транспортних засобів;

- переходити проїжджу частину можна тільки по пішохідних переходах, зокрема підземних і наземних, а у разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч;
 - у місцях, де рух регулюється, треба керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора;
 - виходити на проїжджу частину з-за транспортних засобів, упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби;
 - чекати на транспортний засіб потрібно тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху;
 - на трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая;
 - у разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору, або спеціальним звуковим сигналом треба утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її;
 - категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влаштовувати на ній або поблизу неї ігри, переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом або встановленими місцями;
 - заборонено під час зимових канікул учням кататися на велосипедах, мопедах, роликах тощо, що не відповідає погодним умовам та сезону для запобігання ДТП за участю дітей;
 - для запобігання ДТП за участю дітей категорично заборонено кататися на санчатах, ковзанах, лижах (інших зимових приладах для розваг) на проїжджій дорозі, катання наданих предметів діти повинні здійснювати у спеціально відведених для цього місцях і під наглядом дорослих, батьків;
 - категорично заборонене катання з гірок із виїздом на проїжджу частину дороги;
 - у жодному разі не можна чіплятися за задній бампер машин для того, щоб покататися по проїжджій частині дороги – ці дії визначені вищою категорією небезпеки, що може
 - призвести до ДТП, травмування й загибелі;
 - для запобігання травмування можна кататися на ковзанах тільки у відведених для цього спеціальних місцях й на міцному льоду без розщелин;
 - учні повинні виконувати зазначені правила, а також інші Правила дорожнього руху України, знання про які вони отримали на уроках основ здоров'я, виховних годинах, інших навчальних спеціалізованих установах, предметних уроках;
 - перебувати поблизу залізничних колій дітям без супроводу дорослих заборонено
- ; · учні, користуючись транспортним засобом, повинні сидіти або стояти тільки в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування.

2.2.2. Підчас канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, приміщеннях, транспорті учні повинні чітко виконувати правила пожежної безпеки:

- не брати з собою вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо);
- користуватися газовою плитою вдома тільки із спеціалізованим електричним приладом для вмикання і під наглядом дорослих;
- заборонено використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень і застосовувати горючі матеріали; зберігати бензин, газ та інші легкозаймисті горючі рідини, приносити їх до приміщення; застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо); застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), хлопущи, дугові прожектори; влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, які можуть викликати загоряння; встановлювати стільці, крісла тощо, конструкції з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захищати предмети проходи та аварійні виходи;
- у жодному разі не брати на вулиці чи в іншому місці незнайому чи чужу побутову техніку, не вмикати її у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до вибуху та надзвичайної ситуації;
- не можна наближатися до електроприладів, музичної апаратури, які живляться струмом. Користуватися електроприладами тільки в присутності батьків, сухими руками. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки, слід негайно повідомити дорослих;
- не збиратися біля проходів у громадських установах, входах та виходах, у приміщеннях вестибюлю;
- під час участі в масових заходах не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати травмонебезпечних ситуацій у приміщенні, виконувати правила пожежної безпеки; · у разі пожежної небезпеки : наявності вогню, іскріння, диму – негайно вийти на повітря (за двері, балкон) та кликати на допомогу. Викликати службу пожежної охорони за номером 101) назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію: наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні, свій номер телефону;
- при появі запаху газу в приміщенні у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, вимкнути газову плиту, якщо вона була ввімкнена, й вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити в газову службу за номером 104 чи пожежну охорону – 101, назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описати ситуацію, залишити свій номер телефону;
- під час святкування Нового року вдома або інших закладах чітко дотримуватися вимог протипожежної безпеки; не приходити на свято в одязі з легкозаймистого матеріалу, не просоченого вогнезахисною сумішшю; під час святкування не наближатися до новорічної ялинки, в її сторону категорично заборонено кидати будь-які предмети; не можна прикрашати ялинку іграшками, гірляндами не фабричного, або низької якості виробництва; заборонено використовувати відкритий вогонь під час новорічних свят (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні, хлопавки тощо); застосовувати дугові прожектори, влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, що можуть спричинити загоряння;

встановлювати стільці, крісла, різні конструкції, виконані з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захарашувати предметами проходи та аварійні виходи; не можна застосовувати для оформлення приміщень декорації та обладнання, виготовлені з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо).

2.2.3. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, громадських місцях, приміщеннях, транспорті та ін. учні повинні чітко виконувати правила з попередження нещасних випадків, травмування, отруєння тощо:

- під час канікул заборонено наближатися й перебувати біля водоймищ без супроводу дорослих для запобігання утоплення дітей; категорично заборонено виходити на льодову поверхню замерзлого водоймища. Особі, яка провалилася під лід, необхідно подати мотузку, дошку, одяг, але не підходити до неї близько. Якщо лід крихкий, треба лягти на нього й проводити операцію рятування в той бік, із якого прийшла людина – в інших місцях лід може бути більш крихким. Не поспішаючи, слід допомогти людині вибратися з води, зняти мокрий одяг, зігріти, покликати на допомогу, відвести постраждалого у тепле приміщення, вжити заходів щодо неприпущення обмороження;

- категорично заборонено наближатися й перебувати біля будівельних майданчиків, кар'єрів, закинутих напівзруйнованих будівель для запобігання обрушень будівельних матеріалів й попередження травм та загибелі дітей;

- категорично заборонено вживати алкоголь, наркотичні засоби, тютюнові вироби, стимулятори;

- уникати вживання в їжу грибів;

- заборонено брати в руки, нюхати, їсти незнайомі дикі рослини чи паростки квітів, кущів, дерев, що може призвести до отруєння;

- пересуватися слід обережно, спокійно. Беручи участь в іграх, не створювати хаотичного руху, не штовхатися, не кричати. На вулиці бути обережним, дивитися під ноги, щоб не впасти в яму чи відкритий каналізаційний люк, не травмуватися через ожеледь;

- не підходити на вулиці до обірваних, обвислих проводів, або проводів, які стирчать, а особливо, якщо від них іде гудіння – дані проводи можуть бути ще підживлені електрострумом;

- не підходити до щитових, не залазити на стовпи з високовольтними проводами – удар електрострумом від високовольтних живлень можна отримати на відстані 5 м;

- слід бути обережним на дитячих майданчиках, у парках відпочинку: спочатку переконатися, що гойдалки, атракціони, турніки та інші прилади справні, сильно не розгойдуватися й не розгойдувати інших, щоб не призвести до падіння чи іншого травмування;

- не виходити на дах багатоповерхівки для попередження падіння дітей із висоти;

- не підходити до відчинених вікон, мити вікна тільки в присутності дорослих, не нахилятися на перила, парапети сходинок для запобігання падіння дітей із висоти;

- не спускатися у підвали будинків чи інші підземні ходи, катакомби, бомбосховища – там може бути отруйний газ;

- не вступати в контакт із незнайомими тваринами для запобігання отримання укусів від хворих на сказ тварин;
- застосовувати всі знання й правила, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, навчальних уроках.

2.2.4. Під час канікул учні повинні дотримуватися правил безпеки життєдіяльності під час самостійного перебування вдома, на вулиці, громадських місцях, у друзів, на молодіжних дискотеках, у замкнутому просторі із чужими людьми, правила попередження правопорушень та насильства над дітьми:

- не розмовляти й не вступати в контакт із незнайомцями, зокрема, не передавати їм цінні речі, ключі від дому, навіть якщо вони назвалися представниками міліції. Слід одразу кликати на допомогу і швидко йти до людей;

- не підходити до автомобілів із незнайомцями, навіть якщо вони запитують дорогу. Краще сказати, що не знаєте, і швидко йти геть;

- перебувати без супроводу дорослих на вулиці дітям до 10-ти років можна до 20 год, до 14-ти років – до 21 год, до 18-ти років до 22 год. У темну пору сезону – до настання темряви;

- діти мають право не відчиняти двері дому навіть представникам правоохоронних органів. Якщо незнайомець запитусь, чи скоро прийдуть батьки, повідомте, що скоро – вони у сусідів. Тим часом слід зателефонувати батькам, а незнайомцям двері не відчиняти;

- слід триматися подалі від тих, хто влаштовує бійки, не брати участі в суперечках дорослих і не провокувати словами чи діями агресивної поведінки, що може призвести до бійки або травми; у стосунках із оточуючими слід керуватися толерантними стосунками;

- не заходити в під'їзд, ліфт із незнайомими людьми; одразу кликати на допомогу, якщо незнайомець провокує якісь дії щодо вас. Бути уважними, оглядатися й перевіряти, чи не слідує за вами хтось під час проходу провулків, підземних переходів між будинками й тунелями. Якщо за вами хтось іде, зупинитися й відійти у сторону, щоб потенційний переслідувач пройшов повз вас;

- під час перебування на дискотеці, потрібно завчасно попередити батьків, щоб зустріли вас після закінчення заходу; керуватися загальними правилами етикету й нормами поведінки, не провокувати оточуючих на агресивну поведінку рухами й словами. У разі небезпечної ситуації потрібно звертатися до служби охорони закладу, викликати міліцію за номером 102, зателефонувати батькам;

- не вчиняти дії, що можуть призвести до правопорушень. Неповнолітніми у кримінальному праві вважаються особи віком до 18-ти років. За злочин, вчинений після 14-річного віку, неповнолітні підлягають кримінальній відповідальності; позбавлення волі неповнолітньому може бути призначене терміном не більш як на 10 років; найбільш суворим примусовим заходом виховного характеру є направлення до спеціальних навчально-виховних установ, що здійснюється примусово, незалежно від бажання неповнолітнього чи його батьків;

- батьки неповнолітніх, які не займаються вихованням своїх дітей, підлягають адміністративному штрафу в розмірах, передбачених відповідною статтею Карного кодексу України;

· всеукраїнські гарячі лінії підтримки дітей та молоді України: Всеукраїнська лінія «Телефон довіри» – 800-500-21-80; національна гаряча лінія з питань попередження насильства над дітьми та захисту прав дітей – 500-500-33-50 (у межах України дзвінки безкоштовні). 2.2.5. Під час канікул учні повинні виконувати правила із запобігання захворювань на грип, інфекційні, кишкові захворювання, педикульоз тощо:

- при нездужанні не виходити з дому, щоб не заражати інших людей, викликати лікаря;
- хворому виділити окреме ліжко; посуд, білизну;
- приміщення постійно провітрювати;
- у разі контакту із хворим одягати марлеву маску;
- хворому дотримуватися постільного режиму;
 - вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації лікаря;
 - перед їжею мити руки з милом;
- не їсти брудних овочів та фруктів, ретельно їх мити й ошпарювати;
- для запобігання захворювань на педикульоз, регулярно мити голову; довге волосся у дівчат має бути зібране у зачіску, не слід користуватися засобами особистої гігієни (гребінцем) інших осіб, а також не передавати свої засоби гігієни іншим. Не міряти й не носити чужого одягу, головних уборів, а також не передавати свого одягу іншим;
- не вживати самостійно медичних медикаментів і препаратів, не рекомендованих лікарем;
 - якщо ви погано почуваєтеся, а дорослих немає поряд, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер свого телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів при виникненні надзвичайної або аварійної ситуації.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, чітко й спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Зателефонувати батькам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, слід зателефонувати в служби екстреної допомоги за телефонами:

101 – пожежна охорона;

102 – поліція;

103 – швидка медична допомога;

104 – газова служба, коротко описати ситуацію, назвати адресу, де сталася надзвичайна ситуація, своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.4. У разі можливості покинути територію аварійної небезпеки.

ІНСТРУКЦІЯ №4

з безпеки життєдіяльності учнів під час весняних канікул

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки учнів під час весняних канікул поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування учнів на весняних канікулах.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306, Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час весняних канікул.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком весняних канікул.

2.1.1. Перед початком весняних канікул слід чітко визначити термі початку та завершення канікул.

2.1.2. У разі продовження канікул потрібно телефонувати в останній день визначених термінів до приймальної закладу або вихователю, наставнику класу для визначення нового терміну канікул.

2.1.3. Ознайомитись із планом проведення канікул у класі, навчальному закладі, брати активну участь у запланованих заходах.

2.1.4. У разі неможливості через поважні причини або сімейні обставини взяти участь у запланованих заходах або вчасно приступити до навчальних занять після канікул, слід завчасно попередити вихователя або наставника класу, надавши заяву чи медичну довідку, що підтверджує обґрунтованість причини.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час весняних канікул.

2.2.1. Під час канікул, перебуваючи на вулиці й ставши учасником дорожньо-транспортного руху, слід чітко виконувати правила дорожнього руху: рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, притримуючись правого боку; за межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, йти назустріч руху транспортних засобів; переходити проїжджу частину тільки по пішохідних переходах, зокрема, підземних і наземних, а у разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч; у місцях із регульованими рухами, слід керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора; виходити на проїжджу частину з-за транспортних засобів, упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби; чекати на транспортний засіб тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху; на трамвайних зупинках,

не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая; у разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору, чи спеціальним звуковим сигналом, треба утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її; категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влаштовувати на ній або поблизу неї ігри, переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом або встанов місцями; по проїжджій дорозі на велосипеді рухатися можна тільки дітям, які досягли 16-ти років; мопеди й велосипеди мають бути обладнані звуковим сигналом та світлоповертачами: попереду – білого кольору, по боках – оранжевого, позаду – червоного; на голові у водія має бути захисний шолом; слід чітко дотримуватися правил дорожнього руху; водіям мопедів і велосипедів заборонено: керувати транспортом із несправним гальмом і звуковим сигналом, у темну пору доби; рухатися по автомагістралях, коли поряд є велосипедна доріжка; рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках; їздити не тримаючись за кермо та знімати ноги з педалей; перевозити пасажирів; буксирувати інші транспортні засоби; заборонено виїжджати на проїжджу частину на інших засобах для катання (скейтборд, самокат, ролики тощо), обирати місце для катання слід на дитячих майданчиках; учні повинні виконувати зазначені правила, а також інші Правила дорожнього руху України, із якими вони ознайомилися на уроках основ здоров'я, виховних годинах, інших навчальних спеціалізованих установах, предметних уроках; дітям заборонено перебувати поблизу залізничних колій без суп дорослих; учні, користуючись транспортним засобом, повинні сидіти або стояти тільки в призначених для цього місцях, тримаючись за поручні або інші пристосування.

2.2.2. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, приміщеннях, транспорті, учні повинні чітко виконувати правила пожежної безпеки: заборонено брати з собою вогнебезпечні предмети, які можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо); користуватися газовою плитою вдома слід тільки із спеціалізованим електричним приладом для вмикання і під наглядом дорослих; заборонено використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень і застосовувати горючі матеріали; зберігати бензин, газ та інші легкозаймисті горючі рідини, приносити їх до приміщення; застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо); застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), використовувати хлопущки; застосовувати дугові прожектори, влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, які можуть викликати загоряння; встановлювати стільці, крісла тощо, конструкції, які виконано з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захарашувати предметами проходи та аварійні виходи; у жодному разі не можна брати на вулиці чи в іншому місці незнайомі чи чужі предмети, зокрема побутову техніку, не вмикати їх у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до вибуху та надзвичайної ситуації; не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, що живляться струмом. Користуватися електроприладами тільки сухими руками і в присутності батьків. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, її іскріння, слід негайно повідомити дорослих; не збиратися біля проходів у громадських установах, на входах та виходах, у приміщеннях вестибюлю; під час участі в масових заходах не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати травмонебезпечних ситуацій у приміщенні, виконувати правила пожежної безпеки; у разі пожежної небезпеки: наявності вогню, іскріння, диму – потрібно негайно вийти на повітря (за двері, балкон) та кликати на допомогу. Викликати службу пожежної охорони за номером 101, назвавши своє ім'я,

прізвище, коротко описавши ситуацію: наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні, також свій номер телефону; при появі запаху газу в приміщенні у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, перевірити приміщення, вимкнути газову плиту, якщо вона була ввімкнена, й вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити в газову службу за номером 104 чи 101 пожежну охорону; назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію й залишивши свій номер телефону.

2.2.3. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, громадських місцях, приміщеннях, транспорті тощо, учні повинні чітко виконувати правила щодо попередження нещасних випадків, травмування, отруєння тощо: під час канікул заборонено перебувати біля водойм без супроводу дорослих для запобігання утоплення дітей. Коли вода покрита шаром льоду – категорично заборонено ступати на лід для попередження провалювання під нього; заборонено перебувати біля будівельних майданчиків, кар'єрів, закинутих напівзруйнованих будівель для запобігання обрушень будівельних матеріалів й попередження травм та загибелі дітей; категорично заборонено вживати алкоголь, наркотичні засоби, тютюнові вироби, стимулятори; уникати вживання в їжу грибів; категорично заборонено брати в руки, нюхати, їсти незнайомі дикі рослини чи паростки квітів, кущів, дерев, що може призвести до отруєння; пересуватися слід обережно, спокійно. Беручи участь в іграх, не створювати хаотичного руху, не штовхатися, не кричати. На вулиці бути обережним, дивитися під ноги, щоб не впасти в яму чи відкритий каналізаційний люк; на вулиці не варто підходити до обірваних, обвислих проводів або проводів, що стирчать, а особливо, якщо від них іде гудіння – ці проводи можуть бути ще підживлені електрострумом; не слід підходити до щитових, залазити на стовпи з високовольтними проводами – можна отримати удар електрострумом від високовольтних живлень на відстані 5 м; потрібно бути обережним на дитячих майданчиках, у парках відпочинку: спочатку переконатися, що гойдалки, атракціони, турніки та інші прилади справні, сильно не розгойдуватися й не розгойдувати інших, щоб не призвести до падіння чи іншого травмування; не можна виходити на дах багатоповерхівки для попередження падіння дітей із висоти; не слід підходити до відчинених вікон, мити їх тільки в присутності дорослих, не нахилятися на перила, парапети сходинок для запобігання падіння дітей із висоти; не спускатися в підвали будинків чи інші підземні ходи, катакомби, бомбосховища – там може бути отруйний газ; не вступати в контакт із незнайомими тваринами для запобігання отримання укусів від хворих на сказ тварин; слід застосовувати всі знання й правила, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, навчальних уроках.

2.2.4. Під час канікул учні повинні виконувати правила безпеки життєдіяльності під час самостійного перебування вдома, на вулиці, громадських місцях, у друзів, на молодіжних дискотеках, у замкнутому просторі приміщень із чужими людьми, правила попередження правопорушень та насильства над дітьми: не можна розмовляти чи вступати в контакт із незнайомцями, особливо – не передавати їм цінні речі, ключі від дому, навіть якщо вони назвалися представниками міліції. Слід одразу кликати на допомогу й швидко йти до людей; не підходити до автомобілів із незнайомцями, навіть якщо вони запитують дорогу. Скажіть, що не знаєте, і швидко йдіть геть; перебувати без супроводу дорослих на вулиці дітям до 10-ти років можна до 20 год, до 14-ти років – до 21 год, до 18-ти років – до 22. У темну пору сезону – до настання темряви; діти мають право не відчиняти дверей дому навіть представникам правоохоронних органів. Якщо незнайомиць запитує, чи скоро прийдуть батьки, повідомте, що скоро – вони у сусідів, а в цей час зателефонуйте батькам, а двері

незнайомцям не відчиняйте; перебувати подалі від тих, хто влаштовує бійки, не брати участі в суперечках дорослих і не провокувати словами чи діями агресивну поведінку, що може призвести до бійки або травми; у стосунках із оточуючими слід керуватися толерантними відносинами; не заходити в під'їзд, ліфт із незнайомими людьми; одразу кликати на допомогу, якщо незнайомиць провокує якісь дії щодо вас. Бути уважними, оглядатися й перевіряти, чи не слідує за вами хтось під час проходу провулків, підземних переходів між домами й тунелями. Якщо за вами хтось іде, зупиніться й відійдіть у сторону, щоб потенційний переслідувач пройшов повз вас; під час перебування на дискотеці, слід завчасно попередити батьків, щоб зустріли вас після закінчення заходу; керуватися загальними правилами етикету й нормами поведінки, не провокувати оточуючих на агресивну поведінку діями чи словами. У разі небезпечної ситуації потрібно звертатися до служби охорони закладу, викликати міліцію за номером 102, зателефонувати батькам; заборонено вчиняти дії, що можуть призвести до правопорушень. Неповнолітніми у кримінальному праві вважаються особи віком до 18-ти років. За злочини, вчинені після настання 14-річного віку, неповно підлягають кримінальній відповідальності; позбавлення волі непов може бути призначення строком до 10 років; найбільш суворим примусовим заходом виховного характеру є направлення до спеціальних навчально-виховних установ, що здійснюється примусово, незалежно від бажання неповнолітнього чи його батьків; батьки неповнолітніх, які не займаються вихованням своїх дітей, підлягають адміністративному штрафу в розмірах, передбачених відповідною статтею Карного кодексу України; всеукраїнські гарячі лінії підтримки дітей та молоді України: Всеукраїнська лінія «Телефон довіри» – 800-500-21-80; національна гаряча лінія з питань попередження насильства над дітьми та захисту прав дітей – 500-500-33-50 (у межах України дзвінки безкоштовні).

2.2.5. Під час канікул учні повинні виконувати правила з запобігання захворювань на грип, інфекційні, кишкові захворювання, педикульоз тощо: при нездужанні не виходити з дому, щоб не заражати інших людей, викликати лікаря; хворому слід виділити окреме ліжко, посуд, білизну; приміщення потрібно постійно провітрювати; у разі контакту із хворим варто одягати марлеву маску; хворому слід дотримуватися постільного режиму; потрібно вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації лікаря; перед їжею треба мити з милом руки; не їсти брудні овочі та фрукти, ретельно їх мити й ошпарювати; для запобігання захворювань на педикульоз, слід регулярно мити голову; довге волосся у дівчат має бути зібране у зачіску, не можна користуватися засобами особистої гігієни (гребінцем) інших осіб, а також передавати іншим свої засоби гігієни. Не міряти й не носити чужого одягу, головних уборів, а також не передавати іншим свій одяг; заборонено самостійно вживати медикаменти, не рекомендовані лікарем; якщо ви погано почуваєтеся, а дорослих немає поряд, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер свого телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів при виникненні надзвичайної або аварійної ситуації.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, чітко й спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Зателефонувати батькам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, слід зателефонувати в служби екстреної допомоги за телефонами: 101 – пожежна охорона; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба, коротко описати ситуацію, назвати адресу, за якою сталася надзвичайна ситуація, своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.4. У разі можливості залиште аварійно небезпечну територію.

ІНСТРУКЦІЯ №5

з безпеки життєдіяльності учнів під час навчальної практики та літніх канікул

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки учнів під час навчальної практики та літніх канікул поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування учнів на літніх канікулах та навчальній практиці.

1.2 Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306, Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час навчальної практики та літніх канікул.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком навчальної практики та літніх канікул.

2.1.1. Перед початком навчальної практики та літніх канікул чітко визначити терміни початку та закінчення канікул, навчальної практики.

2.1.2. У разі продовження канікул слід телефонувати в останній день визначених термінів до приймальної навчального закладу або вихователю, наставнику класу для визначення нового терміну канікул, навчальної практики.

2.1.3. Ознайомитися з планом проведення навчальної практики, канікул у класі, навчальному закладі, брати активну участь у запланованих заходах.

2.1.4. У разі неможливості через поважні причини або сімейні обставини взяти участь у запланованих заходах під час канікул, навчальної практики або вчасно приступити до навчальних занять після канікул, учням слід завчасно попередити вихователя, наставника класу, надавши заяву від батьків чи медичну довідку, що підтверджує обґрунтованість причини, вирішення питання перенесення навчальної практики на серпень місяць.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час літніх канікул та навчальної практики.

2.2.1. Під час канікул, перебуваючи на вулиці й ставши учасником дорожньо-транспортного руху, чітко виконувати правила дорожнього руху:

- рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, притримуючись правого боку;
- за межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, йти назустріч руху транспортних засобів;

- переходити проїжджу частину тільки по пішохідних переходах, зокрема підземних і наземних, а у разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч;
- у місцях із регульованим рухом керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора;
- виходити на проїжджу частину з-за транспортних засобів упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби;
- чекати на транспортний засіб тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху;
- на трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки транспортного засобу;
- у разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблисковим маячком червоного або синього кольору, чи спеціальним звуковим сигналом, треба утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її;
- категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влашто на ній або поблизу неї ігри, переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом, або встанов місцями;
- по проїжджій дорозі рухатися на велосипеді можна тільки дітям, які досягають 16-ти років; мопеди й велосипеди повинні бути обладнані звуковим сигналом та світлоповертачами: попереду – білого кольору, по боках – оранжевого, позаду – червоного; на голові у водія має бути захисний шолом; слід чітко дотримуватися правил дорожнього руху;
- водіям мопедів і велосипедів заборонено: керувати транспортом із несправним гальмом, звуковим сигналом, у темну пору доби; рухатися по автомагістралях, якщо є поряд велосипедна доріжка; рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках; їздити не тримаючись за кермо та знімати ноги з педалей; перевозити пасажирів; буксирувати інші транспортні засоби;
- для катання на інших засобах (скейтборд, самокат, ролики тощо)
- слід обирати місце на дитячих майданчиках та ін., на проїжджу частину виїжджати заборонено;
- учні повинні виконувати зазначені правила, а також інші Правила дорожнього руху України, знання про які були отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, інших навчальних спеціалізованих установах, предметних уроках;
- перебувати поблизу залізничних колій дітям без супроводу дорослих заборонено;
- учні, користуючись транспортним засобом, повинні сидіти або стояти тільки в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування.

2.2.2. Підчас канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, транспорті, учні повинні чітко виконувати правила пожежної безпеки:

- заборонено брати з собою вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо);
- користуватися газовою плитою вдома можна тільки із спеціалізованим електричним приладом для вмикання і під наглядом дорослих;
- заборонено використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень і застосовувати горючі матеріали; зберігати бензин, газ та інші легкозаймисті горючі рідини, приносити їх до приміщення; застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо); застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), хлопущи, дугові прожектори; влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, що можуть викликати загоряння; встановлювати стільці, крісла тощо, конструкції, виготовлені з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захищати предметами проходи та аварійні виходи;
- у жодному разі не брати на вулиці чи в іншому місці незнайомі, чужі предмети, зокрема побутову техніку, не вмикати їх у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до вибуху та надзвичайної ситуації;
- не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, що живляться струмом. Користуватися електроприладами тільки сухими руками і в присутності батьків. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки, слід негайно повідомити дорослих;
- не скупчуватися біля проходів у громадських установах, біля входів та виходів, у приміщеннях вестибюлю;
- під час участі в масових заходах не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати травмонебезпечних ситуацій у приміщенні, виконувати правила пожежної безпеки;
- у разі пожежної небезпеки (наявності вогню, іскріння, диму) слід негайно вийти на повітря (за двері, балкон) та кликати на допомогу. Ви службу пожежної охорони за номером 101, назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію: наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні, залишити номер свого телефону;
- при появі запаху газу в квартирі, приміщенні у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, перевірити приміщення, вимкнути газову плиту, якщо вона була ввімкнена, й вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити в газову службу за номером 104 чи 101 пожежну охорону – 101; назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію й залишивши номер свого телефону.

2.2.3. Під час канікул, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, громадських місцях, приміщеннях, транспорті тощо учні повинні чітко виконувати правила з попередження нещасних випадків, травмування, отруєння тощо:

- під час канікул заборонено перебувати біля водойм без супроводу дорослих для запобігання утоплення дітей. Відпочиваючи у прибережній зоні, слід виконувати правила безпечної

поведінки на воді: не запливати за огорожу вальні буї, не підпливати до моторних човнів, вітрильників, веслових човнів та інших плавзасобів; на залізати на технічні та попереджувальні знаки, буї та інші предмети; не використовувати рятувальні засоби і спорядження не за призначенням; не стрибати у воду зі споруд, не пристосованих для цього, й у місцях, де невідомі глибина та стан дна; не організовувати у воді ігри, пов'язані з пірнанням і захопленням тих, хто купається; не стрибати у воду з човнів, катерів, вітрильників та інших плавзасобів; не використовувати для плавання дошки, камери від волейбольних м'ячів, рятувальні круги, надувні матраци (особливо у штормову погоду); не купатися біля причалів та у вечірній час, особливо після заходу сонця; не стрибати у воду в незнайомих місцях; не купатися біля обривів, зарослих рослинністю берегів; не засмічувати воду та узбережжя, не залишати та не кидати сміття. Заборонене купання у затоплених кар'єрах, каналах, озерах, пожежних водоймах, ставках, морських акваторіях та інших водоймах, що не мають обладнаних пляжів сезонними рятувальними постами, не зареєстровані місцевою владою як місця масового відпочинку. Під час купання не слід робити зайвих рухів, не пірнати, не треба тримати свої м'язи в постійній напрузі, не порушувати ритму дихання, не перевтомлювати себе, не брати участі у великих запливах без необхідних тренувань та дозволу лікаря. Не можна заходити у воду спітнілим або після прийому сонячних ванн, жвавих ігор. Як тільки ви починаєте замерзати, треба негайно вийти з води, енергійно розтертися рушником і швидко одягтися. Категорично заборонено заходити у воду, якщо ви погано почуваєтеся;

- категорично заборонено перебувати біля будівельних майданчиків, кар'єрів, закинутих будівель для запобігання обрушень будівельних матеріалів й попередження травм та загибелі дітей;
- категорично заборонено вживати алкоголь, наркотичні засоби, тютюнові вироби, стимулятори;
- уникати вживання в їжу грибів;
- категорично заборонено брати в руки, нюхати, їсти незнайомі дикі рослини чи паростки квітів, кущів, дерев, що може призвести до отруєння;
- пересуватися слід обережно, спокійно. Беручи участь в іграх, не створювати хаотичного руху, не штовхатися, не кричати. На вулиці бути обережним, дивитися під ноги, щоб не впасти в яму чи відкритий каналізаційний люк;
- не підходити на вулиці до обірваних, обвислих проводів, або проводів, які стирчать, а особливо, якщо від них іде гудіння – дані проводи можуть бути ще підживлені електрострумом;
- не підходити до щитових, не залазити на стовпи з високовольтними проводами – можна отримати удар електрострумом від високовольтних живлень на відстані 5 м;
- бути обережним на дитячих майданчиках, у парках відпочинку: спочатку переконатися, що гойдалки, атракціони, турніки та інші прилади справні, сильно не розгойдуватися й не розгойдувати інших, щоб не призвести до падіння чи іншого травмування;
- не виходити на дах багатоповерхівки для попередження падіння дітей із висоти;

- не підходити До відчинених вікон, мити вікна тільки в присутності дорослих, не нахилиятися на перила, парапети сходинок для запобігання падіння дітей із висоти;
- не спускатися у підвали будинків чи інші підземні ходи, катакомби, бомбосховища – там може бути отруйний газ;
- не вступати в контакт із незнайомими тваринами для запобігання отримання укусів від хворих на сказ тварин;
- застосовувати всі знання й правила, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, навчальних уроках.

2.2.4. Під час канікул учні повинні виконувати правила безпеки життєдіяльності під час самотійного перебування вдома, на вулиці, у громадських місцях, у друзів, на молодіжних дискотеках, у замкнутому просторі з чужими людьми, правила попередження правопорушень та насильства над дітьми: · не розмовляти й не вступати в контакт із незнайомцями, зокрема не передавати їм цінні речі, ключі від дому, навіть якщо вони назвалися представниками міліції. Слід одразу кликати на допомогу й швидко йти до людей; · не підходити до автомобілів із незнайомцями, навіть якщо вони запитують дорогу. Скажіть, що не знаєте, і швидко йдіть геть;

· перебувати без супроводу дорослих на вулиці дітям до 10-ти років можна до 20 год, до 14-ти років – до 21 год, до 18-ти років – до 22 год. У темну пору сезону – до настання темряви;

· діти мають право не відчиняти двері дому навіть представникам правоохоронних органів. Якщо незнайомиць запитує, чи скоро прийдуть батьки, повідомте, що скоро – вони у сусідів, а в цей час зателефонуйте батькам і двері незнайомцям не відчиняйте;

· бути подалі від тих, хто влаштовує бійки, не брати участі в суперечках дорослих і не провокувати словами чи діями агресивну поведінку, що може призвести до бійки або травми; у стосунках із оточуючими керуйтеся толерантними відносинами;

· не заходити в під'їзд, ліфт із незнайомими людьми; одразу кликати на допомогу, якщо незнайомиць провокує якісь дії щодо вас. Бути уважнішими, оглядатися й перевіряти, чи не слідує за вами хтось під час проходу провулків, підземних переходів між домами й тунелями. Якщо за вами хтось іде, зупинитися й відійти у сторону, щоб потенційний переслідувач пройшов повз вас;

· під час перебування на дискотеці, треба завчасно попередити батьків, щоб зустріли вас після заходу; слід керуватися загальними правилами етикету й нормами поведінки, не провокувати оточуючих на агресивну поведінку діями і словами.

· У разі небезпечної ситуації звертатися до служби охорони закладу, викликати міліцію за номером 102, зателефонувати батькам;

· не вчиняти дії, що можуть призвести до правопорушень. Неповнолітніми у кримінальному праві вважаються особи віком до 18-ти років. За злочини, вчинені після настання 14-річного віку, неповнолітні підлягають кримінальній відповідальності; позбавлення волі неповнолітньому може бути призначення строком до 10-ти років; найбільш суворим примусовим заходом виховного характеру є направлення до спеціальних навчально-виховних

установ, що здійснюється примусово, незалежно від бажання неповнолітнього чи його батьків;

- батьки неповнолітніх, які не займаються вихованням своїх дітей, підлягають адміністративному штрафу в розмірах, передбачених відповідною статтею Карного кодексу України;

- всеукраїнські гарячі лінії підтримки дітей та молоді України: Всеукраїнська лінія «Телефон довіри» – 800-500-21-80; національна гаряча лінія з питань попередження насильства над дітьми та захисту прав дітей – 500-500-33-50 (у межах України дзвінки безкоштовні).

2.2.5. Під час канікул учні повинні виконувати правила запобігання захворювань на грип, інфекційні й кишкові захворювання, педикульоз тощо:

- при нездужанні не виходити з дому, щоб не заражати інших людей, і викликати лікаря;
- хворому виділити окреме ліжко, посуд, білизну; · приміщення постійно провітрювати;
- у разі контакту із хворим одягати марлеву маску;
- хворому слід дотримуватися постільного режиму;
- вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації лікаря;
- постійно мити руки з милом перед їжею;
- не їсти брудних овочів та фруктів, ретельно їх мити й ошпарювати;
- для запобігання захворювання на педикульоз, регулярно мити голову; довге волосся у дівчат має бути зібране у зачіску, не користуватися засобами особистої гігієни (гребінцем) інших осіб, а також не передавати свої засоби гігієни іншим. Не міряти й не носити чужого одягу, головних уборів, а також не передавати свого одягу іншим;
- не вживати самостійно медичних препаратів, не рекомендованих лікарем;
- якщо ви погано почуваєтеся, а дорослих немає поряд, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер свого телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

2.2.6. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час проведення навчальної практики:

- з планом роботи під час навчальної практики учні повинні бути ознайомлені перед початком навчальної практики й сповістити батьків про режим своєї роботи;
- учні повинні щоденно відвідувати навчальний заклад і виконувати весь об'єм матеріалу, запланованого у навчальній практиці, всі завдання та розпорядження вихователя, наставника класу, вчителівпредметників, керівника;
- учні повинні приходити на навчальну практику в тому одязі і взутті, що буде визначене вихователем, керівником навчальної практики, а також учителями-предметниками;

- під час навчальної практики учні повинні щодня відпрацювати кількість годин, визначену вимогами до проходження навчальної практики в кожному класі;
- категорично заборонено залишати заняття навчальної практики без дозволу вихователя, наставника класу, керівника;
- учні впродовж проходження навчальної практики повинні дотримуватися питного режиму: мати із собою запас питної води, оскільки категорично заборонено пити воду з-під крану чи відкритих водойм;
- учні впродовж навчальної практики повинні чітко виконувати правила безпеки життєдіяльності й культури поведінки: не кричати, не бігати, не штовхатися, не свистіти, не провокувати інших ні словами, ні рухами, ні жестами, ні агресивною поведінкою, що може призвести до травмування та правопорушень;
- учні повинні приступати до виконання роботи під час навчальної практики тільки після прослуханого інструктажу та роз'яснювальної бесіди; самостійне виконання видів робіт під час навчальної практики категорично заборонене.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів при виникненні надзвичайної або аварійної ситуації.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, а чітко і спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Слід зателефонувати батькам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, потрібно зателефонувати до служб екстреної допомоги за телефонами: 101– пожежна охорона; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104– газова служба;

ІНСТРУКЦІЯ №6

з безпеки життєдіяльності учнів під час групових поїздок, пішохідних екскурсій, пішохідного та дорожньо-транспортного руху учнів

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час групових поїздок, пішохідних екскурсій, пішохідного та дорожньо-транспортного руху учнів поширюється на всіх учасників виховного процесу під час групових перевезень, навчальних екскурсій, пішохідного групового руху учнів.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги з безпеки життєдіяльності учнів під час групових поїздок, пішохідних екскурсій, пішохідного та дорожньо-транспортного руху.

2.1. Вимоги з безпеки життєдіяльності учнів під час групових поїздок, пішохідних екскурсій, пішохідного та дорожньо-транспортного руху учнів.

2.1.1. Чітко визначити маршрут руху.

2.1.2. Повторити правила дорожнього руху та алгоритм руху в колоні.

2.1.3. Перевірити наявність червоних прапорців для перекриття руху автомобільного транспорту на дорозі.

2.1.4. Починати рух у колоні тільки за вказівкою вихователя або наставника класу.

2.1.5. Виконувати рух тільки в тому напрямі, який зазначив вихователь або наставник класу.

2.2. Вимоги безпеки дорожнього руху учнів під час групових перевезень, навчальних екскурсій, пішохідного групового руху учнів.

2.2.1. Розрахуватися по парах та вишикуватися в колону.

2.2.2. Рухатися тільки за вказівкою вихователя або наставника класу.

2.2.3. Пересування по місту має відбуватися тільки по пішохідних тротуарах, пішохідних доріжках.

2.2.4. Під час перетину проїжджої частини дороги, слід дочекатися, поки вихователь або наставник класу зупинить прапорцем рух автомобільного транспорту. Рух через дорогу можна здійснювати тільки на пішохідних переходах, зокрема підземних і наземних, за вказівкою дорослих за червоним прапорцем. Переходити дорогу перед прапорцем категорично заборонено.

2.2.5. Рух у колоні потрібно здійснювати середнім темпом, не поспішати, на відставати. Не можна виходити за зону видимості вихователя або наставника класу.

2.2.6. У разі потреби користування міським транспортом під час пішохідного руху навчальної екскурсії (за дозволом управління освіти), поводитися в транспорті слід спокійно. Виходити та заходити в транспорт – за вказівкою дорослих. При перебуванні в транспорті сидіти або стояти в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень.

2.2.7. Під час руху по тротуарах і пішохідних доріжках колона має рухатися, притримуючись правого боку.

2.2.8. Організована група дітей може пересуватися тільки по тротуарах і пішохідних доріжках, а коли їх немає – по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів колодною, але тільки в світлу пору доби і лише, в супроводі дорослих із сигнальними прапорцями.

2.2.9. Якщо в зоні видимості не видно переходу або перехрестя, а дорога має не більш, ніж три смуги руху для обох його напрямків, можна переходити її під прямим кутом до краю проїжджої частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки і лише після того, як визначено відсутність небезпеки.

2.2.10. У місцях із регульованим рухом пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

2.2.11. Чекати на транспортний засіб група учнів повинна на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, а якщо вони відсутні – на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

2.2.12. На трамвайних зупинках, необладнаних посадковими майданчиками, пішоходам можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки транспортного засобу. Вихователі, наставник класу перекриває дорожній автомобільний рух червоним прапорцем.

2.2.13. У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору і спеціальним звуковим сигналом, усі повинні утримуватися від переходу проїжджої частини або негайно покинути її.

2.2.14. Категорично заборонено виходити на проїжджу частину без вказівки вихователя, наставника класу; раптово виходити, вибігати на проїжджу частину, зокрема й на пішохідний перехід; переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом, якщо є роздільна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях із огороженням; затримуватися та зупинятися на проїжджій частині, якщо це не пов'язано з забезпеченням безпеки дорожнього руху.

2.2.15. Перебуваючи в автомобільному транспорті, категорично заборонено під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому в цьому; відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадкового майданчика, краю проїжджої частини, на узбіччі; перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки, виступи транспортних засобів; пересуватися по салону автотранспорту під час його руху, висовуватись у вікна чи люки, викидати сміття у

вікна, люки. 3. Вимоги безпеки після завершення групових перевезень, навчальних екскурсій, пішохідного групового руху учнів.

3.1. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів при по до зазначеного місця. 3.2. Заборонено без дозволу вихователя або наставника класу залишати групу, добираючись додому.

3.3. Рух додому здійснювати за маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху.

4. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів в аварійних ситуаціях, скоєння ДТП.

4.1. У разі виникнення аварійної ситуації слід негайно повідомити вихователя або наставника класу.

4.2. У разі скоєння ДТП на дорозі, свідком або учасником якої ви стали, потрібно: негайно повідомити вихователя або наставника класу; за телефонним або мобільним зв'язком повідомити в службу екстреної допомоги, якщо цього не може зробити вихователь або наставник класу (102 – поліція, 103 – швидка медична допомога); якщо ДТП трапилося на дорозі, слід переміститися в безпечне місце і чекати на вказівку вихователя або наставника класу; якщо ДТП трапилося під час переїзду у транспорті, потрібно на місці, не панікувати, не метушитися, а чітко виконувати вказівку дорослих.

ІНСТРУКЦІЯ №7

з безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведення масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

2.1.1. Перед проведенням масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ визначити дату, час, місце проведення, схему маршруту добирання до зазначеної установи або закладу.

2.1.2. Повторити правила дорожнього руху та правила поведінки в громадському транспорті, громадських місцях.

2.1.3. Повторити правила безпеки життєдіяльності та план евакуації у разі надзвичайної ситуації під час проведення масових заходів з учнями на базі інших установ та закладів.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

2.2.1. Слід прибути за 15 хв до початку заходу і повідомити вихователя чи наставника класу про свою присутність. Якщо з якоїсь причини ви не можете бути на заході, потрібно завчасно попередити телефонним зв'язком причину своєї відсутності.

2.2.2. Під час проведення масових заходів в інших установах слід ознайомитися з запасними виходами, через які можна здійснити евакуацію у разі аварійної ситуації, а також із загальним планом евакуації з установи.

2.2.3. Під час проведення масових заходів в інших установах та закладах потрібно перебувати в зазначеному вихователем або наставником класу місці, пересуватися приміщенням, територією без дозволу вихователя, наставника класу заборонено.

2.2.4. Під час проведення масових заходів слід поводитися чинно, пристойно, не кричати. Уважно слухати промовців. Якщо проводяться розважальні конкурси або вікторина з залом, не варто зіскакувати з місця, слід чекати, поки вас запросять. Не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати травмонебезпечних ситуацій.

2.2.5. Після завершення масового заходу залишити своє місце і вийти з приміщення тільки за вказівкою вихователя або наставника класу.

2.2.6. Заборонено вибігати, штовхатися під час виходу з приміщення, у якому відбувався захід, створювати травмонебезпечні ситуації.

2.2.7. Категорично заборонено словами, діями чи агресивною поведінкою під час заходу провокувати інших учасників, це може призвести до бійки, правопорушень.

2.2.8. Чітко виконувати вказівки та розпорядження вихователя, наставника класу. Без його дозволу не можна заходити або виходити з приміщення, території, на якій відбувається захід.

2.2.9. Не вступати в контакт із незнайомими людьми, у жодному разі не передавати їм свої речі (особливо цінні – телефон, прикраси тощо), навіть якщо вони назвалися представниками міліції, для запобігання скоєння насильства над дітьми або злочину.

2.2.10. Не заходити по одному на територію, на якій відбувається захід, або в приміщенні установи до вузьких, затемнених проходів, кутків чи туалетних кімнат, гардеробу тощо для уникнення вчинення протиправних дій, насильства над дітьми.

2.2.11. Бути постійно в полі зору вихователя, наставника класу, уникати натовпу, обходити його. Якщо ви потрапили в натовп, у жодному разі не йдіть проти нього. Пам'ятайте, що найбільша давка буває біля дверей, перед сценою, біля арени тощо. Не наближатися до вітрин, стін, скляних дверей, до яких вас можуть притиснути. Якщо натовп вас захопив – не чинити йому опору. Глибоко вдихнути, зігнути руки в ліктях і підняти їх, щоб захистити грудну клітину. Не тримати руки в кишенях, не чіплятися ні за що руками – так можна зламати руку. Якщо є можливість, застібнути одяг. Високі підбори, розв'язаний шнурок можуть вартувати життя. Слід викинути сумку, парасольку тощо. Якщо у вас щось упало, у жодному разі не намагатися підняти – життя дорожче. Головне завдання в натовпі – не впасти. Якщо вас збили з ніг, спробуйте згорнутися клубком і захистити голову руками, прикриваючи потилицю. При будь-якій можливості треба спробувати встати. При русі в суцільному натовпі не напірати на тих, хто йде попереду – бажання прискорити рух зазвичай завершується пробкою. Якщо на заході ви побачили багато п'яних або збуджених глядачів – вийдіть до завершення видовища або коли вже всі розійдуться, щоб уникнути правопорушень, небезпечних травм.

2.2.12. Під час заходу слід дотримуватися правил пожежної безпеки: не можна брати участь у масовому заході дітям, одягненим в одяг із легкозаймистих матеріалів, не просочених вогнезахисною сумішшю; категорично заборонено брати з собою на захід вогнеонебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо), під час заходу не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, які живляться електрострумом. Уразі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки, слід негайно повідомити вихователя, наставника класу, чергових заходу.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час перебування у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

3.1. Повідомити вихователя або наставника класу, якщо ви залишаєте захід.

3.2. Якщо захід завершується пізно, або на світанку (випускний вечір, новорічна дискотека), обов'язкова наявність батьків, які вас зустрінуть.

3.3. Після добирання додому слід обов'язково зателефонувати вихователю або наставнику класу й повідомити, що з вами все гаразд.

4. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів в аварійних ситуаціях, у громадських місцях, проведенні масових заходів на базі інших навчальних закладів та установ.

4.1. У разі виникнення аварійної ситуації слід негайно повідомити вихователя або наставника класу.

4.2. Чітко виконувати вказівки вихователя або наставника класу, не панікувати, не метушитися; нікуди не йти від керівника, бути поблизу.

4.3. Якщо непередбачувана ситуація виходить з-під контролю до, слід терміново зв'язатися зі службами екстреної допомоги або рідними за мобільним зв'язком

101 – пожежна охорона;

102 – поліція;

103 – швидка медична допомога;

104 – газова служба Телефонуючи спеціалістам, потрібно повідомити адресу закладу, у якому відбувається захід, коротко описати ситуацію, назвати своє прізвище й номер телефону.

ІНСТРУКЦІЯ №8

з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних, групових перевезень на автомобільному транспорті

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних, групових перевезень автомобільним транспортом поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час проведення туристично-екскурсійних, групових перевезень учнів автомобільним транспортом.

1.2. Інструкцію розроблено на основі Постанови Кабінету Міністрів України «Про правила надання послуг пасажиром автомобільним транспортом» від 29.01.2003 № 141(зі змінами, відповідно Постанови КМ № 18 від 07.02.2018)

1.3. Безпечні умови перевезень учнів автомобільним та залізничним транспортом забезпечують транспортні організації, що несуть повну відповідальність за технічний стан транспорту, його експлуатацію та закріплення дисциплінованих та висококваліфікованих водіїв, які мають стаж керування транспортним засобом понад 3 роки.

1.4. Перевезення організованих груп дітей здійснюється на підставі договору разового перевезення (що укладається не пізніше ніж за 48 год до виконання перевезення) або довгострокового договору.

1.5. Перевезення організованих груп дітей виконується тільки у світлу пору доби і за сприятливих погодних умов.

1.6. Візуальна інформація на автобусі наноситься на попередньому трафареті надписом червоною фарбою «На замовлення», попереду і позаду автобуса – розпізнавальний знак «Діти».

1.7. Максимальна кількість дітей при перевезенні автобусом не повинна перевищувати кількості місць для сидіння.

1.8. У салоні автобуса повинна бути інформація, що містить позначення місць розташування аварійних виходів із зазначенням способу їх відкриття, вогнегасника, аптечки та кнопки екстреної зупинки.

1.9. Перевезення організованих груп дітей колоною з п'яти і більше автобусів узгоджується замовником з органами Державтоінспекції.

1.10. При отриманні дозволу на екскурсію відповідальний за організацію та проведення екскурсії повинен представити у міське управління освіти такі документи:

- наказ по навчально-виховному закладу, в якому вказується термін, місце, маршрут-екскурсії, кількість дітей, у якому класі вони навчаються, супроводжуючі (з розрахунку 1 дорослий на 10 дітей, медсестра на 30 і більше дітей), визначено відповідальні за збереження життя і здоров'я дітей;

- списки дітей, завірені підписом директора і печаткою навчально-виховного закладу з відміткою про стан здоров'я кожного учня (з поміткою лікаря «за станом здоров'я всі учні

групи допускаються до екскурсійної поїздки»), підписом кожної дитини про те, що вона ознайомлена з правилами поведінки і технікою безпеки під час поїздки; · страховий поліс;

- програму маршруту з погодинним плануванням;
- договір про взаємні зобов'язання сторін навчально-виховного закладу і перевізника;
- подання навчально-виховного закладу з проханням дати дозвіл на екскурсію.

1.11. Допущені до екскурсії учні не повинні мати при собі предметів та речовин, що можуть створити небезпеку під час перевезення.

1.12. Всі учасники навчально-виховного процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних перевезень автобусами.

2.1. Вимоги безпеки перед початком туристично-екскурсійного групового перевезення учнів автомобільним транспортом.

2.1.1. Перед туристично-екскурсійними, груповими поїздками автомобільним транспортом чітко визначити маршрут поїздки, дату вибуття та прибуття, час посадки та висадки в автобусі, назви зазначених зупинок.

2.1.2. Повторити правила дорожнього руху та правила перебування дітей в автомобільному транспорті.

2.1.3. Чітко виконувати вимоги педагога-вихователя або наставника класу, керівника екскурсійної групи.

2.1.4. Починати посадку, висадку в автомобільному транспорті тільки за вказівкою педагога-вихователя, наставника класу, керівника групи. Самостійне пересування в автобусі без дозволу дорослих заборонене.

2.1.5. Перевірити наявність у водія аптечки, вогнегасника та перших засобів допомоги при створенні надзвичайної ситуації.

2.1.6. Керівник групи повинен мати із собою похідну аптечку.

2.1.7. Перевозити дітей на відкритих вантажних автомобілях заборонено.

2.1.8. Керівник групи, вихователь, наставник класу повинен провести бесіду з дітьми, ознайомити їх із правилами поведінки та правилами безпеки життєдіяльності під час поїздки автобусом, із відповідним оформленням запису в «Журналі інструктажів».

2.1.9. Перед початком руху автобуса керівник групи, вихователь, наставник класу повинен перевірити наявність дітей на місцях згідно зі списком.

2.1.10. Заборонено залишати ручну поклажу та власні речі без догляду. У разі виявлення пропажі речей слід негайно сповістити вихователя, наставника чи керівника групи.

2.2. Вимоги безпеки під час проведення туристично-екскурсійних перевезень учнів автобусами.

2.2.1. Перед посадкою в автобус слід прибути на місце призначення за 15 хв і відмітити свою присутність у педагога-вихователя, наставника класу чи керівника групи.

2.2.2. Якщо ви за певних причин не встигаєте на час призначення, зателефонуйте педагогу, наставнику класу або керівнику групи і завчасно попередьте про своє запізнення (відсутність).

2.2.3. Попередньо визначте своє місце в автобусі і при посадці спокійно його займайте. При посадці та висадці заборонено штовхатися, стрибати на сходинках, бігти на вільні місця в салоні автобусу.

2.2.4. Якщо у вас завеликий багаж, перед посадкою в автобус його слід залишити у відведеному багажному відділенні автобусу.

2.2.5. Перед початком руху автобуса озвучте свою присутність під час переклички педагогів-вихователю або наставнику класу, керівнику групи.

2.2.6. Заборонено пересуватися під час руху по автобусу без дозволу педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи, виходити під час зупинки автобуса, висовуватися з вікон, викидати з них сміття та речі.

2.2.7. Якщо ви погано почуваєтеся, негайно повідомте про це педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи. У жодному разі не вживайте самостійно ніяких медичних препаратів. Усі медичні препарати повинні бути в керівника групи.

2.2.8. Під час поїздки не можна голосно розмовляти, кричати, стрибати, бігати, вмикати радіо, музичні приймачі, мобільні телефони – це може ВІДВОЛПКАТИ водія.

2.2.9. Поводити себе під час поїздки слід чинно: не залишати після себе жодного сміття. Заборонено жувати жуйки та лускати насіння. Уникати травмонебезпечних ситуацій, не заважати іншим пасажиром.

2.2.10. Якщо під час поїздки відбулася організована зупинка, далеко від автобуса не відходити. Уважно слухати вказівки педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи. Після зупинки відмітити себе під час перевірки. Якщо ви побачили, що поряд відсутній ваш сусід за місцем, слід негайно повідомити про це педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи.

2.2.11. При використанні громадського транспорту посадки в нього здійснювати групами під керівництвом вихователя, наставника класу, керівника групи через задні двері: спочатку заходять учні, а потім – керівник групи. В такому ж порядку здійснюється й висадка Дітей через передні двері.

2.2.12. Здійснювати посадку і висадку в автобус тільки після зупинки транспортного засобу, на посадковому майданчику, а у разі його відсутності – з боку тротуару або узбіччя.

2.2.13. Проходити до і від транспортного засобу організованою групою тільки тротуарами чи пішохідними доріжками, а за їх відсутності – краєм проїжджої частини дороги і тільки у світлу пору доби.

2.2.14. Приймання їжі в дорозі організовується для всіх учнів у певний час, встановлений керівником групи за розпорядком дня. Заборонено брати в дорогу продукти, що швидко псуються (варені ковбаси, січені м'ясні страви, заправлені майонезом салати тощо).

2.2.15. Під час поїздки на автомобільному транспорті всі мають дотримуватися правил санітарно-гігієнічної, санітарно-протиепідемічної та пожежної безпеки. Всім учасникам екскурсійно-туристичної, групової поїздки на автомобільному транспорті заборонено мати при собі колючо-ріжучі, вогненебезпечні та інші предмети чи речовини, що можуть створити небезпеку під час перевезення.

2.2.16. Після приїзду на пункт призначення першими за вказівкою педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи залишають автобус ті, хто сиділи на задніх місцях. Потім виходять ті, хто сиділи на передніх місцях. Хлопці подають руку дівчатам, допомагаючи їм вийти. Не можна штовхатися чи поспішати. Також слід уважно оглянути своє місце – чи не забули ви якісь речі.

2.2.17. Після висадки потрібно вишикуватися біля автобуса. Без вказівки педагога-вихователя, наставника класу, керівника групи дорогу не переходити, нікуди не відходити, зазначити свою присутність під час переклички керівника за списком.

2.2.18. На місце призначення йти разом із педагогом-вихователем, наставником класу або керівником групи, рух у колоні здійснювати чітко та організовано. При переході автодороги дочекатися, коли керівник групи або наставник класу перекриють рух машин та подадуть команду.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після закінчення туристично-екскурсійних, групових перевезень автобусами.

3.1. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів при поверненні до зазначеного місця.

3.2. Заборонено без дозволу педагога-організатора або наставника, керівника групи залишати групу, добираючись додому.

3.3. Рух додому здійснювати за обговореним маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху.

4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

4.1. У разі виникнення аварійної ситуації слід негайно повідомити педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи.

4.2. У разі скоєння ДТП на дорозі, свідком або учасником якого ви стали:

- слід негайно повідомити педагога-організатора або наставника класу, керівника групи;
- за телефонним (або мобільним зв'язком) повідомити в службу екстреної допомоги, якщо цього не може зробити педагог-вихователь або наставник класу, керівник групи;
- якщо ДТП сталося на дорозі, переміститися в безпечне місце і чекати на вказівки педагогавихователя, наставника класу, керівника групи або дорослих;

- якщо ДТП сталося під час перебування у транспорті, слід залишатися на місці, не панікувати, не метушитися, а чітко виконувати вказівки дорослих.

4.3. У разі несприятливих погодних і дорожніх умов, виникнення технічних несправностей, що загрожують безпеці руху, а також при погіршенні здоров'я водіїв необхідно припинити рух і повідомити про це автопідприємство за місцем роботи водіїв. Підприємство вживає заходів щодо заміни автобуса чи водія, щоб забезпечити перевезення дітей до пункту призначення.

4.4. У разі отримання учнем травми, надати першу медичну допомогу, а при потребі – викликати швидку допомогу або самому доставити потерпілого у лікарню.

ІНСТРУКЦІЯ №9

з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних, групових перевезень на залізничному транспорті

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних перевезень на залізничному транспорті поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час проведення туристично-екскурсійних перевезень на залізничному транспорті.

1.2. Інструкцію розроблено на основі Постанови Кабінету Міністрів України «Про правила поведінки громадян на залізничному транспорті» від 10.11.95 № 903 (з змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №437 від 13.07.2016)

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати про надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки учнів під час туристично-екскурсійних перевезень залізничним транспорті.

2.1. Вимоги безпеки перед початком туристично-екскурсійних перевезень учнів залізничним транспортом.

2.1.1. Перед туристично-екскурсійними поїздками залізничним транспортом чітко визначити маршрут поїздки, дату вибуття та прибуття, час поїздки та висадки в потязі.

2.1.2. Повторити правила дорожнього руху та правила перебування дітей на вокзалі, біля залізничної колії і в потязі.

2.1.3. Чітко виконувати вимоги педагога-вихователя або наставника класу, керівника екскурсії групи.

2.1.4. Починати посадку в вагон потягу тільки за вказівкою педагога-вихователя, наставника класу, керівника групи.

2.1.5. Самостійне пересування по платформі, вокзалу, вагону в потязі без дозволу дорослих заборонене.

2.1.6. Для проходу до поїзда або виходу до вокзалу користуватися тільки призначеними для цього пішохідними мостами, тунелями чи переходами.

2.1.7. Заборонено пошкоджувати колії, споруди та обладнання залізниці, а також вчиняти інші дії, що можуть порушити розклад чи безпеку руху на залізниці.

2.2. Вимоги безпеки під час проведення туристично-екскурсійних перевезень учнів залізничним транспортом.

2.2.1. Перед посадкою в потяг слід прибути на місце призначення за 20 хв, відмітити свою присутність у педагога-вихователя, наставника класу або керівника групи.

2.2.2. Якщо ви за певних причин не встигаєте на час призначення, зателефонуйте вчителю, наставнику класу або керівнику групи й завчасно повідомте про своє за (відсутність).

2.2.3. Попередньо визначте своє місце в вагоні і при посадці спокійно його займайте.

2.2.4. На території вокзалу та в потязі всі повинні дотримуватися правил санітарно-гігієнічної, санітарно-протиепідемічної та пожежної безпеки.

2.2.5. На платформах та в приміщеннях вокзалу заборонено: смітити, пошкоджувати чи забруднювати майно залізниці, розпивати спиртні напої, курити; захарашувати зали, вестибюль вокзалу, проходити в залах чекання та платформах із власною ручною поклажею, залишати особисті речі без нагляду.

2.2.6. Заборонено підходити ближче ніж на 0,5 м до краю платформи після оголошення про подачу чи прибуття поїзда до його зупинки.

2.2.7. Перед початком руху поїзда слід визначити свою присутність під час переклички педагогів-вихователю, наставнику класу або керівнику групи.

2.2.8. Заборонено пересування під час руху по вагону без дозволу педагога-вихователя, наставника або керівника групи.

2.2.9. Ручна поклажа розміщується: у пасажирів, які займають нижні місця, – в скринях під сидінням; у пасажирів, які займають верхні місця, – на третіх полицях вагонів.

2.2.10. Заборонено перебувати на підніжках, перехідних майданчиках, у тамбурах потягу, заходити і виходити з вагону до зупинки поїзда; самовільно користуватися стоп-краном. У разі виникнення непередбачених аварійних обставин слід негайно повідомити педагога-вихователя, наставника чи керівника групи. Заборонено використовувати стіл купе для підймання на другу полицю.

2.2.11. Заборонено курити, застосовувати відкритий вогонь, розпивати спиртні напої; смітити в купе, коридорах вагона, викидати через вікно сміття та інші предмети; забруднювати вагон, пошкоджувати внутрішнє вагонне обладнання, постіль речі; залишати ручну поклажу та власні речі без нагляду. У разі виявлення пропажі речей слід негайно сповістити педагога-вихователя, наставника чи керівника групи.

2.2.12. У разі погіршення здоров'я потрібно повідомити про це педагога-вихователя, наставника чи керівника групи.

2.2.13. Під час поїздки слід поводитися чинно, голосно не розмовляти, не кричати, не стрибати, не бігати, уникати травмонебезпечних ситуацій, не заважати іншим пасажирам. 2.3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після завершення туристично-екскурсійних перевезень залізничним транспортом.

2.3.1. Після висадки вишикуватися біля вагону на платформі за 0,5 м від колії, без вказівки дорослих рух не починати.

2.3.2. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів при поверненні до зазначеного місця.

2.3.3. Заборонено без дозволу педагога-вихователя або наставника класу, керівника групи залишати групу, добираючись додому.

2.3.4. Рух додому здійснювати за обговореним маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху. 3. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

3.1. У разі виникнення аварійної ситуації слід негайно повідомити дорослих керівників групи.

3.2. Якщо аварія сталася під час перебування в вагоні, слід залишатися на місці, не панікувати й не метушитися, а чітко виконувати вказівки дорослих.

3.3. За телефонним (мобільним) зв'язком повідомити про те, що сталося, якщо цього не можуть зробити дорослі.

ІНСТРУКЦІЯ №10

з безпеки життєдіяльності учнів під час спортивно-масових заходів на базі навчального закладу та інших закладів освіти (кроси, змагання тощо)

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час спортивно-масових заходів на базі навчального закладу, а також інших установ (закладів) (кроси, змагання, естафети тощо) поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час спортивно-масових заходів на базі навчального закладу, а також інших установ.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час спортивно-масових заходів на базі навчального закладу та інших закладів освіти.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком спортивно-масових заходів на базі навчального закладу та інших закладів освіти.

2.1.1. Перед початком спортивного заходу чітко визначити дату, день, час, місце проведення заходу. Якщо ви не встигаєте або не можете взяти участь у заході, слід завчасно повідомити про це керівника за телефонним зв'язком.

2.1.2. До участі у спортивних змаганнях допускаються учні, які пройшли медичний огляд і не мають протипоказань щодо стану здоров'я, мають довідку із візою лікаря, результати кардіологічного обстеження.

2.1.3. Під час участі у спортивно-масових заходах учні користуються спеціальним спортивним одягом (спортивний костюм) та спортивним взуттям, що визначається правилами проведення змагань з окремих видів спорту. Брати участь у спортивно-масових заходах без спортивного одягу, спортивного взуття не можна.

2.1.4. Спортивно-масові заходи повинні забезпечуватись Медичним обслуговуванням (медичною сестрою, лікарем).

2.1.5. Перед початком спортивно-масових змагань слід ознайомитися з порядком евакуації дітей у разі виникнення пожежі, надзвичайної ситуації, сигналом тривоги та двома евакуаційними виходами і місцем збору після евакуації.

2.1.6. Самостійне пересування учнів по приміщенню або території, на якій відбувається спортивно-масовий захід, категорично заборонене.

2.1.7. Вхід та вихід із території, приміщення, де відбувається спортивно-масовий захід, слід здійснювати тільки за вказівкою дорослих.

2.1.8. Заборонено брати з собою вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо).

2.1.9. Для здійснення харчового режиму впродовж дня, якщо змагання виїзні, то на весь день, учні мають узяти з собою запас питної води (заборонено брати зафарбовані напої) – мінеральної, а не газованої, набір харчових продуктів (овочі, фрукти, печиво, зварене на круто яйце, добре прокопчена ковбаса). Для запобігання отруєнню категорично заборонено брати сирні продукти, салати з майонезом, варені ковбаси, сардельки, вершкове масло, сухарики, чіпси, жувальні гумки, консерви тощо.

2.1.10. Під час прийому їжі слід дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати засоби особистої гігієни (серветки, мило тощо).

2.1.11. Керівник команди учнів повинен мати з собою похідну аптечку.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час спортивно-масових заходів на базі навчального закладу та інших закладів освіти.

2.2.1. Чітко дотримуватися вимог техніки безпеки, безпеки життєдіяльності учнів під час участі у спортивно-масових заходах; виконувати вправи змагань тільки за вказівкою дорослих, прослухавши інструктаж.

2.2.2. Брати участь у спортивно-масових заходах разом із учителем фізкультури чи його заступником.

2.2.3. Під час спортивно-масових заходів учні повинні бути одягнені тільки у спортивну форму, нігті коротко обрізані, волосся зібрати, зняти травмонебезпечні прикраси (обручки, сережки, пірсинги, ланцюжки тощо).

2.2.4. Взуття має бути спортивне, з гумовою підошвою.

2.2.5. У місцях стрибків необхідно мати гімнастичні мати.

2.2.6. Не виконувати вправи на приладах без страхування.

2.2.7. Не стояти біля гімнастичних, спортивних приладів під час виконання вправ іншими учнями.

2.2.8. При виконанні вправ поточним методом слідкувати за інтервалом.

2.2.9. При виконанні стрибків приземлення має бути м'яким із поступовим присіданням.

2.2.10. Не виконувати вправи, маючи вологі долоні.

2.2.11. Після занять потрібно помити руки з милом.

2.2.12. Бути уважним при виконанні вправ, переходах від приладу до приладу. Перед виконанням вправ на приладі перевірити його стан, закручення гвинтів. У разі виявлення пошкоджень на приладах, бігових доріжках, негайно повідомити про це вчителя фізкультури, керівника. Категорично заборонено виконувати вправи на пошкоджених приладах.

2.2.13. При поганому самопочутті, потертостях, пошкодженнях, запамороченнях, болях у ділянці серця, печінки, шлунково-кишкових розладах терміново звертатися до вчителя

фізкультури, керівника, медичного робітника. Категорично заборонено продовжувати змагання при поганому самопочутті.

2.2.14. Заборонено під час спортивно-масових змагань вживати жувальну гумку, їжу (для запобігання удавлення), штовхати інших, підсідати під гравця, який вистрибує, робити підніжки, чіплятися за форму; переносити важкі прилади; змінювати висоту приладів без дозволу вчителя; переходити від приладу до приладу, видів змагань без дозволу вчителя.

2.2.15. Категорично заборонено під час спортивно-масових змагань провокувати інших словами, жестами, агресивною поведінкою, що можуть призвести до травмування, правопорушень.

2.2.16. Бути уважним до своїх особистих цінних речей (телефонів, грошей, годинників, прикрас тощо).

2.2.17. Не залишати їх без нагляду, не передавати іншим для запобігання правопорушень.

2.2.18. На базі інших спортивних установ (закладів) не вступати в контакт із незнайомцями, не ходити по одному до туалетних кімнат, вузьких затемнених проходів, кутів тощо для запобігання скоєння насильства над дітьми, правопорушень.

2.3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після закінчення спортивно-масових заходів на базі навчального закладу та інших закладів освіти.

2.3.1. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів після завершення спортивно-масового заходу.

2.3.2. Кожному учневі після спортивно-масового заходу необхідно ретельно вимити руки та обличчя з милом.

2.3.3. Заборонено без дозволу вчителя фізкультури, керівника залишати команду, добираючись додому.

2.3.4. Рух додому здійснювати за обговореним маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів в аварійних ситуаціях.

3.1. У разі появи в учня больових відчуттів, при поганому самопочутті слід припинити заняття і сповістити про це вчителя фізкультури, керівника.

3.2. У разі виникнення пожежі, аварійної ситуації, не панікувати, не метушитися, залишатись у полі зору вчителя фізкультури, керівника, чітко виконувати його вказівки, рухаючись до евакуаційних виходів.

3.3. Після евакуації вишикуватись у зазначеному місці, під час пере зазначити свою присутність для обліку евакуйованих дітей. Нікуди після евакуації без дозволу вчителя фізкультури, керівника не йти.

3.4. Якщо непередбачувана ситуація виходить з-під контролю дорослих, слід терміново зв'язатися за телефонним зв'язком за номерами екстрених служб: 101 – пожежна охорона; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба, коротко описати ситуацію, кількість людей, адресу, за якою відбувається захід, назвати своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.5. Уникати під час евакуації натовпу, не захарашувати проходи, у жодному разі не ховатися у кутки, під сходи, у шафи тощо – це може заважати рятувникам надати вам допомогу.

ІНСТРУКЦІЯ №11 з безпеки життєдіяльності учнів під час тривалих святкових днів (Великдень, травневі та інші свята)

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки учнів під час святкових днів (Великдень, травневі свята тощо) поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування учнів на довготривалих вихідних.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, «Правил дорожнього руху України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306, Правила пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користування медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час тривалих святкових днів.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком тривалих святкових днів (Великдень, травневі свята тощо).

2.1.1. Перед початком тривалих святкових днів (Великдень, травневі свята тощо) чітко визначити терміни початку та завершення вихідних днів.

2.1.2. У разі продовження вихідних телефонувати в останній день визначених термінів до приймальної навчального закладу або вихователю, наставнику класу для визначення нового закінчення терміну вихідних. 2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час тривалих святкових днів (Великдень, травневі свята тощо).

2.2.1. Під час тривалих вихідних, перебуваючи на вулиці й ставши учасником дорожньо-транспортного руху, слід чітко виконувати правила дорожнього руху: рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, притримуючись правого боку; за межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, йти назустріч руху транспортних засобів; переходити проїжджу частину тільки по пішохідних переходах, зокрема підземних і наземних, у разі їх відсутності – на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч; у місцях із регульованим рухом керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора; виходити на проїжджу частину з-за транспортних засобів упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби; чекати на транспортний засіб тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху; на трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая; у разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору, або спеціальним звуковим сигналом треба утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її; категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влаштовувати на ній або поблизу неї ігри, переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом або встанов місцями; по проїжджій дорозі на велосипеді можна рухатися тільки дітям, які

досягай 16-ти років; мопеди й велосипеди повніші бути обладнані звуковим сигналом та світлоповертачами: попереду – білого кольору, по боках – оранжевого, позаду – червоного; на голові у водія має бути захисний шолом; чітко дотримуватися правил дорожнього руху; водіям мопедів і велосипедів заборонено керувати транспортом із несправним гальмом, звуковим сигналом, у темну пору доби; рухатися по автомагістралях, коли поряд є велосипедна доріжка; рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках; їздити не тримаючись за кермо та знімати ноги з педалей; перевозити пасажирів; буксирувати інші транспортні засоби; для катання на інших засобах (скейтборд, самокат, ролики тощо) обирати місце на дитячих майданчиках та ін., на проїжджу частину виїжджати заборонено; учні повинні виконувати зазначені правила, а також інші Правила дорожнього руху України, знання про які були отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, інших навчальних спеціалізованих установах, предметних уроках; заборонено перебувати поблизу залізничних колій дітям без супроводу дорослих; учні, користуючись транспортним засобом, повинні сидіти або стояти тільки в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування.

2.2.2. Під час тривалих вихідних, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, приміщеннях, транспорті учні повинні чітко виконувати правила пожежної безпеки: заборонено брати з собою вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, феєрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо); користуватися газовою плитою вдома тільки із спеціалізованим електричним приладом для вмикання, сухими руками і під наглядом дорослих; заборонено використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень і застосовувати горючі матеріали; зберігати бензин, газ та інші легкозаймисті горючі рідини, приносити їх до приміщення; застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо); застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), використовувати хлопушки, застосовувати дугові прожектори; влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, що можуть викликати загоряння; встановлювати стільці, крісла тощо, конструкції, виготовлені з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також захаращувати предметами проходи та аварійні виходи; у жодному разі не брати на вулиці чи в іншому місці незнайомі чи чужі предмети, зокрема побутову техніку, не вмикати їх у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до вибуху та надзвичайної ситуації; не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, що живиться струмом. Користуватись електроприладами можна тільки в присутності батьків, сухими руками. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки, негайно повідомити дорослих; не збиратися біля проходів у громадських установах, входах та виходах, у приміщеннях вестибюлю; під час участі в масових заходах не кричати, не свистіти, не бігати, не стрибати, не створювати травмонебезпечних ситуацій, виконувати правила пожежної безпеки; у разі пожежної небезпеки (наявності вогню, іскріння, диму) – негайно вийти на повітря (за двері, балкон) та кликати на допомогу. Викликати службу пожежної охорони за номером 101, назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описавши ситуацію: наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні, свій номер телефону; при появі запаху газу в квартирі, приміщенні, у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, перевірити приміщення, вимкнути газову плиту, якщо вона була ввімкнена, й вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити в

газову службу за номером 104 чи 101 пожежну охорону; назвавши своє ім'я, прізвище, коротко описати ситуацію і залишити свій номер телефону.

2.2.3. Під час тривалих вихідних, перебуваючи вдома, на вулиці, в спеціалізованих установах, громадських місцях, приміщеннях, транспорті тощо учні повинні чітко виконувати правила з попередження нещасних випадків, травмування, отруєння тощо: під час тривалих вихідних заборонено перебувати біля водойм без супроводу дорослих для запобігання утоплення дітей; категорично заборонено перебувати біля будівельних майданчиків, кар'єрів, закинутих напівзруйнованих будівель для запобігання обрушень будівельних матеріалів й попередження травм та загибелі дітей; заборонено вживати алкоголь, наркотичні засоби, тютюнові вироби, стимулятори; уникати вживання в їжу грибів; заборонено брати в руки, нюхати, їсти незнайомі дикі рослини чи паростки квітів, кущів, дерев, що може призвести до отруєння; пересуватися слід обережно і спокійно. Беручи участь в іграх, не створювати хаотичного руху, не штовхатися, не кричати. На вулиці бути обережним, дивитися під ноги, щоб не впасти в яму чи у відкритий каналізаційний люк; не підходити на вулиці до обірваних, обвислих проводів, або проводів, які стирчать, а особливо, якщо від них іде гудіння – дані проводи можуть бути ще підживлені електрострумом; не підходити до щитових, не залазити на стовпи з високовольтними проводами – можна отримати удар електрострумом від високо живлень на відстані 5 м; бути обережним на дитячих майданчиках, у парках відпочинку: спочатку переконатися, що гойдалки, атракціони, турніки та інші прилади справні, сильно не розгойдуватися й не розгойдувати інших, щоб не призвести до падіння чи іншого травмування; не виходити на дах багатоповерхівки для попередження падіння дітей із висоти; не підходити до відчинених вікон, мити вікна тільки в присутності дорослих, не нахилятися на перила, парапети сходинок для запобігання падіння дітей із висоти; не спускатися у підвали будинків чи інші підземні ходи, катакомби, бомбосховища – там може бути отруйний газ; не вступати в контакт із незнайомими тваринами для запобігання отримання укусів від хворих на сказ тварин; застосовувати всі знання й правила, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, навчальних уроках.

2.2.4. Під час тривалих вихідних учні повинні виконувати правила безпеки життєдіяльності під час самостійного перебування вдома, на вулиці, громадських місцях, у друзів, на молодіжних дискотеках, у замкнутому просторі приміщень із чужими людьми, правила попередження правопорушень та насильства над дітьми: не розмовляти й не вступати в контакт із незнайомцями, зокрема не передавати їм цінні речі, ключі від дому, навіть якщо вони назвалися представниками міліції. Слід одразу кликати на допомогу й швидко йти до людей; не підходити до автомобілів із незнайомцями, навіть якщо вони запитують дорогу. Скажіть, що не знаєте, і швидко йдіть геть; перебувати без супроводу дорослих на вулиці дітям до 10-ти років можна до 20 год, до 14-ти років – до 21 год, до 18-ти років – до 22 год. У темну пору сезону – до настання темряви; діти мають право не відчиняти двері будинку навіть представникам правоохоронних органів. Якщо незнайомиць запитує, чи скоро прийдуть батьки, повідомте, що скоро – вони у сусідів, а в цей час зателефонуйте батькам і двері незнайомцям не відчиняйте; перебувати подалі від тих, хто влаштовує бійки, не беріть участі в суперечках дорослих і не провокувати словами чи діями агресивну поведінку, що може призвести до бійки або травми; у стосунках із оточуючими керуйтеся толерантними відносинами; не заходити в під'їзд, ліфт із незнайомими людьми; одразу кликати на допомогу, якщо незнайомиць чинить якісь дії щодо вас. Бути уважнішими, оглядатися й перевіряти, чи не слідує за вами хтось під час проходу провулків, підземних переходів між домами й тунелями. Якщо за вами хтось іде, зупиніться й відійдіть у сторону, щоб

потенційний переслідувач пройшов повз вас; під час перебування на дискотеці, слід завчасно попередити батьків про зустріч вас після закінчення заходу; керувати загальними правилами етикету й нормами поведінки, не провокувати оточуючих на агресивну поведінку рухами й словами. У разі небезпечної ситуації слід звертатися до служби охорони закладу, викликати міліцію за номером 102, зателефонувати батькам; не чинити дій, що можуть призвести до правопорушень. Неповнолітніми у кримінальному праві вважаються особи віком до 18-ти років. За злочини, вчинені після настання 14-річного віку, неповнолітні підлягають кримінальній відповідальності; позбавлення волі неповнолітньому може бути призначення строком до 10-ти років; найбільш суворим примусовим заходом виховного характеру є направлення до спеціальних навчально-виховних установ, що здійснюється примусово, незалежно від бажання неповнолітнього чи його батьків; батьки неповнолітніх, які не займаються вихованням своїх дітей, підлягають адміністративному штрафу в розмірах, передбачених відповідною статтею Карного кодексу України; всеукраїнські гарячі лінії підтримки дітей та молоді України: Всеукраїнська лінія «Телефон довіри» – 800-500-21-80; національна гаряча лінія з питань попередження насильства над дітьми та захисту прав дітей – 800-500-33-50 (у межах України дзвінки безкоштовні); під час перебування в громадських місцях на святкових подіях слід уникати натовпу і стовпотворінь; При русі в натовпі не можна напірати на тих, хто йде попереду (бажання прискорити рух завершиться пробкою). Слід намагатися уникнути затору, а головне, тих місць, де просування обмежують гострі кути, перила, скляні вітрини, – вас можуть притиснути, роздавити і серйозно травмувати. Якщо ви побачили збуджених глядачів під впливом алкоголю – вийдіть до завершення видовища або значно пізніше, щоб уникнути правопорушень і не стати жертвою насильства.

2.2.5. Під час тривалих вихідних учні повинні виконувати правила з запобігання захворювань на грип, інфекційні, кишкові захворювання, педикульоз тощо: при нездужанні не виходити з дому, щоб не заражати інших людей, і викликати лікаря; хворому виділити окреме ліжко, посуд, білизну; приміщення постійно провітрювати; у разі контакту із хворим одягати марлеву маску; хворому слід дотримуватися постільного режиму; вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації лікаря; постійно мити руки з милом перед їжею; не їсти брудних овочів та фруктів, ретельно їх мити й ошпарювати; для запобігання захворювань на педикульоз, регулярно мити голову; довге волосся у дівчат має бути зібране у зачіску, не користуватися засобами особистої гігієни (гребінцем) інших осіб, а також не передавати свої засоби гігієни іншим. Не міряти й не носити чужого одягу, головних уборів, а також не передавати їм свій одяг; не вживати самостійно медичних препаратів, не рекомендованих лікарем; якщо ви погано почуваєтеся, а дорослих немає поряд, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів при виникненні надзвичайної або аварійної ситуації.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, чітко й спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Зателефонувати батькам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, слід зателефонувати в служби екстреної допомоги за телефонами: 101 – пожежна охорона; 102 – міліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба, коротко описати ситуацію, назвати адресу, за якою сталася надзвичайна ситуація, своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.4. За змогою слід залишити територію аварійної небезпеки.

ІНСТРУКЦІЯ №12

з безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудових заходів на території навчального закладу та поза ним

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудових заходів поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування в навчальному закладі та на його території і поза нею.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти.

1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудових заходів на території навчального закладу та поза нею.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком виконання трудових заходів на території навчального закладу та поза нею.

2.1.1. Визначити чітко дату, час і місце виконання трудових заходів. Якщо ви з поважних причин не встигаєте на призначений час або будете відсутні, слід завчасно повідомити вихователя класу, наставника за телефонним зв'язком про своє запізнення або відсутність. Відсутність на трудовому заході має бути підкріплена заявою від батьків на ім'я директора.

2.1.2. Вид роботи під час виконання трудових заходів має бути обговорено завчасно, тому на захід усі учні повинні принести інвентар для роботи (віник, совок, ганчірку, відро тощо). Для запобігання травматизму, інвентар слід обгорнути ганчіркою чи поліетиленом, його не можна піднімати вище коліна (особливо лопати, граблі, сапки), щоб не пошкодити того, хто йде позаду або стоїть попереду.

2.1.3. До виконання трудового заходу допускаються учні, які не мають протипоказань щодо стану здоров'я. Якщо ви погано почуваєтесь, слід негайно звернутися до вихователя, наставника класу й не приступати до заданих видів роботи.

2.1.4. Під час виконання трудового заходу учні користуються спеціальним одягом і взуттям. Взуття має бути без підборів, а одяг – захисним (халат, довга сорочка, куртка тощо). Обов'язкова наявність рукавичок, якщо роботи відбуваються на вулиці – поліетиленовий пакет для сміття.

2.1.5. У вихователя класу, наставника має бути аптечка з набором медикаментів, перев'язувальних засобів для надання першої долікарської допомоги у разі травм або пошкоджень.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудових заходів на території навчального закладу та поза нею.

- 2.2.1. Чітко дотримуватися вимог безпеки життєдіяльності учнів під час виконання трудового заходу, бути постійно в полі зору вихователя, наставника класу. Без дозволу нікуди не йти.
- 2.2.2. Виконувати тільки призначений вихователем або наставником класу фронт робіт.
- 2.2.3. Приступати до виконання роботи тільки після прослуханого інструктажу, проведеного вихователем, наставником класу.
- 2.2.4. При поганому самопочутті, потертостях, пошкодженнях, запамороченнях, болях у ділянці серця, печінки, шлунково-кишкових розладах терміново звертатися до вихователя, наставника класу.
- 2.2.5. Не піднімати та не переносити вручну важких речей вагою понад 6 кг для дівчат та 12 кг – для хлопців (старших класів). Діти молодших класів важкі речі переносити не повинні.
- 2.2.6. Бути уважним при виконанні робіт. При собі категорично заборонено мати гострі, колючоріжучі предмети, що можуть призвести до травм.
- 2.2.7. Для прибирання приміщень, території користуватися щіткою, совком, віником, ганчіркою. Не прибирати сміття і відходи безпосередньо руками – це може призвести до травмування. Категорично заборонено брати в руки скло, шприци, голки, каміння, медикаменти, консервні банки тощо, чим можна нанести ушкодження.
- 2.2.8. Переносити воду для миття меблів, підлоги у відрі, наповненому не більш ніж на три чверті об'єму.
- 2.2.9. При митті підлоги остерігатися скалок, цвяхів на підлозі. Вилучити їх, загорнути у пакет або папір і викинути у відро для сміття.
- 2.2.10. Бути обережним при прибиранні біля люків, спусків, драбин і дверей. Виконувати цю роботу тільки під наглядом вихователя, наставника класу, попередньо прослухавши інструктаж.
- 2.2.11. Перш ніж пересувати столи, шафи та інший інвентар і меблі, перевірити і прибрати з їх поверхні предмети, що можуть упасти.
- 2.2.12. Категорично заборонено учням проводити роботу на висоті (мити вікна, витирати стіни, вішати штори, витирати пил на меблях).
- 2.2.13. Не класти ганчірки або інші предмети на обладнання, електроприлади, апарати. 2.2.14. Категорично заборонене прибирання електроприладів і світильників. Не можна торкатися відкритих і неохолоджених струмоведучих частин, а також оголених і погано ізольованих дротів. У разі виявлення неізольованої проводки, іскріння проводки, обірваних проводів, негайно повідомити про це вихователя, наставника класу, адміністрацію. Під час прибирання в кабінетах, приміщеннях навчального закладу, побутові електроприлади, світильники, комп'ютери, апаратура повинні бути вимкненні від живлення електрострумом. 2.2.15. Категорично заборонено під час трудового заходу піднімати інвентар угору, перекидати його через плече, щоб запобігти травмуванню. Заборонено кидати інвентар (віники, совки, лопати тощо) для передачі іншій особі. Передавати інвентар слід обережно, із рук у руки, за ручку.
- 2.2.16. Працювати спокійно. Не провокувати інших словами, діями, агресивною поведінкою, що можуть призвести до бійки, правопорушень.

2.2.17. Якщо учні працюють із шкільним інвентарем, або інвентарем іншої установи, вони повинні його здати після трудового заходу вихователю, наставнику класу неушкодженим. У разі пошкодження інвентарю батьки учня повинні будуть придбати новий інвентар.

2.2.18. При прибиранні території навчального закладу або поза нею, під час прибирання проїжджої частини, не виходити на дорогу самостійно. Вихователь або наставник класу повинен виставити на дорозі попереджувальні знаки, чергових із червоними прапорцями, а діти мати в спецодязі спеціалізовані червонопомаранчеві жилети.

2.2.19. Категорично заборонено під час трудового заходу кидатися сміттям, ганчірками, камінням тощо – це може призвести до травмування й правопорушень.

2.3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після виконання трудових заходів на території навчального закладу та поза нею.

2.3.1. Вишикуватися для останньої перевірки учнів для обліку після завершення трудового заходу.

2.3.2. Здати отриманий інвентар вихователю, наставнику класу.

2.3.3. Категорично заборонено йти додому без дозволу вихователя, наставника класу.

2.3.4. Повернення додому здійснювати за попередньо оговореним маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху.

2.3.5. Кожному учневі після закінчення трудового заходу необхідно ретельно вимити руки та обличчя з милом.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів в аварійних ситуаціях.

3.1. У разі виникнення аварійної ситуації негайно повідомити вихователя, наставника класу.

3.2. Не панікувати, не метушитися, чітко виконувати вказівки дорослих, рухаючись до аварійних виходів, місця евакуації, нікуди не йти від керівника.

3.3. Після евакуації зазначити свою присутність для обліку, не залишати місце роботи без дозволу вихователя, керівника.

3.4. Якщо аварійна ситуація виходить з-під контролю дорослих, слід правильно оцінити ситуацію, залишаючи аварійно-небезпечне місце. Терміново зв'язатися зі службами екстреної допомоги або рідними за мобільним зв'язком: 101 – пожежна охорона; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба, вказуючи своє прізвище, ім'я, номер свого телефону та коротко описавши ситуацію, що склалася.

ІНСТРУКЦІЯ №13

з безпеки життєдіяльності учнів під час навчальних екскурсій, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо

1. Загальні положення.

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності учнів під час навчально-тематичної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо поширюється на всіх учасників освітнього процесу.

1. Інструкцію розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669. 1.3. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої медичної допомоги.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час навчально-тематичної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо.

2.1. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів перед початком навчально-тематичної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо.

2.1.1. Визначити час, дату, місце збору перед виїздом на навчально-виховну екскурсію, поход, захід, відпочинок. Визначити перед навчально-виховною екскурсією, походом, заходом, відпочинком також час, дату повернення, місце, у якому батьки повинні зустріти учасника екскурсії, походу, заходу, відпочинку.

2.1.2. Якщо ви не встигаєте на призначений час виїзду чи за поважних причин не будете учасником поїздки, слід завчасно повідомити вихователя класу, керівника групи про свою відсутність, запізнення. На учня, який буде відсутній, повинна бути надана заява від батьків на ім'я директора з указаною причиною відсутності.

2.1.3. Перед навчальною екскурсією, походом, туристично-краєзнавчим заходом, організованим відпочинком, учнів слід ознайомити із загальною характеристикою об'єкта відвідування, маршрутом, правилами безпеки, яких необхідно дотримуватися під час проведення екскурсії, походу, заходу, відпочинку.

2.1.5. Вирушаючи на екскурсію, похід, туристично-краєзнавчий захід, організований відпочинок, вихователь, керівник екскурсії повинен мати при собі дорожню аптечку першої допомоги.

2.1.6. Допускаються до екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку учні, які не мають медичних протипоказань. Під час виїзду за межі області, міста список учнів повинен бути завірений лікарем про допуск до поїздки. Якщо учні виїжджають на організований відпочинок, до списку учасників поїздки додатково додається довідка із санепідемстанції на визначення захворювання учнів інфекційними хворобами, педикульозу. Обов'язкова наявність ксерокопій карт щеплення кожного учасника.

2.1.7. Категорично заборонено учням, виїжджаючи на екскурсію, похід, туристично-краєзнавчий захід, брати з собою гострі й ріжучі предмети, що можуть призвести

до травмування, а також вогнебезпечні предмети, що можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, вогнезаймисту рідину тощо),

2.1.8. Допущені до екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку учні повинні бути відповідно одягнені, взуття має бути зручним, без високих підборів. У весняно-літній період усі учасники повинні мати головні убори.

2.1.9. Якщо поїздка на екскурсію, похід, туристично-краєзнавчий захід буде довготривала, всі учасники повинні мати запас води (мінеральна, негазована) та запас харчових продуктів (овочі, фрукти – вимиті й ошпарені, сухе печиво, зварені на круто яйця, копчена ковбаса). Категорично заборонено вживати зафарбовані напої, варену ковбасу, молочнокислі продукти, салати з майонезом, смажене м'ясо тощо, що може призвести до отруєння.

2.1.10. Категорично заборонено учасникам екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку брати з собою і вживати будь-які медичні препарати. За потребою, вживати ліки можна тільки з дозволу супроводжуючого медичного працівника, вихователя, керівника групи.

2.1.11. Не рекомендовано брати з собою на екскурсію, похід, туристично-краєзнавчий захід, відпочинок дорожочінні речі: апаратуру, золоті прикраси, мобільні телефони, фотоапарати, відеокамери тощо, щоб запобігти втраті, попередити правопорушення.

2.1.12. Всі учасники екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку повинні мати при собі засоби гігієни (мило, серветки, туалетний папір, рушник, за потребою – шампунь тощо); дотримуватися санітарно-гігієнічних норм.

2.2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час навчально-тематичної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо.

2.2.1. Під час навчально-тематичної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо чітко дотримуватися вимог безпеки життєдіяльності.

2.2.2. Постійно бути в полі зору вихователя, керівника групи, без дозволу не відлучатися від групи.

2.2.3. Упродовж навчально-тематичної екскурсії, походу, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні уважно слухати матеріал, поданий екскурсоводом, тренером, керівником, щоб виконати групову, або індивідуальну форму роботи та звітувати після закінчення екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку практично здобутим матеріалом.

2.2.4. Чітко дотримуватися вимог питного й харчового режиму. Заборонено пити воду з відкритих водойм, з-під кранів у приміщенні, з однієї пляшки; вживати в їжу чіпси, консерви, нарізки, їжу швидкого приготування (бургери, хот-доги, чебуреки, лаваші, хачапури тощо), варену ковбасу для запобігання отруєння.

2.2.5. Не можна знімати взуття й ходити босоніж, окрім розчищеного пляжу під час відпочинку на прибережній зоні та з дозволу вихователя, керівника групи.

2.2.6. Дотримуватися санітарно-гігієнічних норм: мити руки перед уживанням їжі, до й після відвідування туалетної кімнати для запобігання кишкових захворювань.

2.2.7. Під час навчально-тематичної екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, організованого відпочинку поводитися пристойно, не кричати, не свистіти, не бігати, не метушитися, не штовхатися. Заборонено провокувати інших словами, жестами, діями агресивною поведінкою, що може призвести до бійки та правопорушень.

2.2.8. У разі відвідування атракціонів, дитячих, спортивних майданчиків переконатися, що прилади справні. Приступати до виконання вправ або катання на атракціоні тільки після інструктажу, проведеного вихователем, керівником групи.

2.2.9. Категорично заборонено підходити до обірваних проводів, проводки, яка іскрить, щитових, що може призвести до удару електрострумом. У разі виявлення даних фактів негайно повідомити вихователя, наставника класу.

2.2.10. Проходячи маршрут навчальної екскурсії, походу, туристично-краєзнавчого заходу, під час організованого відпочинку, бути обережним: не підходити до люків, ям, огорожень; обходити будівельні майданчики, напівзруйновані будівлі, скляні перекриття, висохлі дерева, щоб уникнути падіння, обвалу, травмування.

2.2.11. Категорично заборонено контактувати з незнайомцями, передавати їм свої речі, щоб уникнути насилля над дітьми, скоєння злочину. Слід одразу звертатися до вихователя, керівника групи. 2.2.12. Заборонено контактувати з тваринами, комахами, земневодними, щоб уникнути укусів та попередити захворювання на сказ, лишай, отруєння.

2.2.13. Під час туристично-краєзнавчих заходів, походів, відпочинку в лісі, прибережній зоні не можна вживати рослини, гриби, ягоди для запобігання отруєння.

2.2.14. Під час туристично-краєзнавчих заходів розпалювати багаття слід тільки під наглядом керівника, тренера, вихователя і після проведеного з учнем інструктажу щодо розпалювання багаття та його гасіння. Категорично заборонено залишати не загашене багаття. В інших випадках розпалювати багаття або, щоб уникнути пожеж та опіків учнів.

2.2.15. Під час організованого відпочинку в прибережній зоні чітко дотримуватися правил безпеки життєдіяльності: купатися в воді, огороженій сигнальними позначками в кількості до 8 осіб і не більш ніж 10 хв. Під час купання учнів у воді повинен бути вихователь, керівник, інструктор із плавання. Купання розпочинати тільки за командою і після прослуханого інструктажу та роз'яснювальної бесіди. Категорично заборонене неорганізоване купання і плавання, самовільні стрибки у воду і пірнання; штовхати один одного у воду, сидіння один на одному, хапання за руки й ноги, влаштовування хаотичних ігор, крик «на допомогу» тощо. Всі прагнення самостійного плавання дітьми слід виконувати в сторону берега (тобто з глибокого місця на мілке). Не зловживати сонцем. Тривале перебування під прямим сонячним промінням із непокритою головою може спричинити сонячний удар. У спеку, після виходу з води слід відпочити в затінку. Дотримуватися правил щодо попередження застудних захворювань: не заходити у воду після довгого перебування на сонці, перебувати у воді без активних рухів. Місця для купання в річках слід вибирати вище від місця спуску викидів, ділянок, що використовуються для прання та полоскання білизни, стійбищ і водопою худоби, купання тварин. Категорично заборонене купання у водоймах поблизу гідротехнічних споруд, запруд, шлюзів і дамб, у межах першого поясу зони санітарної охорони, джерел господарчо-життєвого водопостачання. Глибина місця для купання при швидкості течії до 0,3 м/с не повинна перевищувати 1-2 м.

2.2.16. При поганому самопочутті, пошкодженнях, запамороченнях, болях у ділянці серця, печінки, шлунково-кишкових розладах слід негайно звернутися до вихователя, керівника, тренера, медичного працівника.

2.2.17. Під час участі учнів у походах, туристично-краєзнавчих заходах («Котигорошко» тощо), організованого відпочинку слід виконувати вправи та завдання, приступати до виконання конкурсних випробувань тільки після прослуханого інструктажу, роз'яснювальної бесіди.

2.3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після навчальної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні тощо.

2.3.1. Після завершення навчальної екскурсії, походів, туристично-краєзнавчих заходів, організованого відпочинку в лісі, прибережній зоні вишикуватися для остаточного обліку.

2.3.2. Звітувати вихователів, керівнику групи про те, що ви йдете за наявності батьків.

2.3.3. Після добирання додому слід повідомити за телефонним зв'язком вихователя, керівника групи, що з вами все гаразд.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів в аварійних ситуаціях.

3.1. Не панікувати, не кричати, не метушитися, чітко й спокійно виконувати вказівки дорослих, які перебувають поряд.

3.2. Зателефонувати батькам, родичам, коротко описати ситуацію, повідомити про місце свого перебування.

3.3. У разі надзвичайної ситуації в лісі (якщо ви заблукали), на воді, використовуйте знання, отримані на уроках основ здоров'я, географії, біології тощо, правила першої долікарської допомоги при ушкодженнях, проведенні вентиляції легенів, штучного дихання.

3.4. Якщо ситуація вийшла з-під контролю дорослих, зателефонуйте в служби екстреної допомоги за номерами: 101 – пожежна охорона; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба, коротко опишіть ситуацію, назвіть адресу, місце, де відбулася надзвичайна ситуація, своє прізвище, ім'я, номер свого телефону.

3.5. За змогою залиште територію аварійної небезпеки.

ІНСТРУКЦІЯ № 14

вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності учнів під час освітньо-виховного процесу

1. Загальні положення.

1.1. Програма вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності учнів під час освітнього процесу в навчальному закладі поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час перебування в навчальному закладі та на його території.

1.2. Програму вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності учнів розроблено відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669. 1.3. Всі учасники освітньо-виховного процесу повинні знати правила надання першої (долікарської) допомоги при характерних ушкодженнях.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час освітньо-виховного процесу в навчальному закладі.

2.1. Загальні відомості про навчальний заклад, його структуру (кабінети, лабораторії, майстерні, спортзали тощо). Види та джерела небезпеки в навчальних приміщеннях, на спортивних майданчиках, навчально-дослідних ділянках тощо.

2.1.1. У школі для учасників навчально-виховного процесу встановлено п'ятиденний робочий тиждень із двома вихідними.

2.1.2. Початок навчально-виховного процесу починається о 8 год 30 хв. Усі учні повинні приходити за 10 хв до початку навчально-виховного процесу.

2.1.3. Виконання вимог правил із техніки безпеки учнями є обов'язковим у роботі, спрямованій на організацію безпечних та здорових умов праці учнів, під час проведення занять у навчальних кабінетах, кабінетах підвищеного ризику. Усі кабінети підвищеного ризику, спортивний майданчик, навчально-дослідна ділянка є об'єктами небезпеки, тому необхідно дотримуватися Правил безпеки під час роботи та бути одягненим у відповідний одяг.

2.1.4. У кабінетах фізики та хімії учням заборонено працювати із реактивами, електричними та іншими нагрівальними приладами без дозволу вчителя, керівника.

2.1.5. Заборонено використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них легкозаймисті рідини, обгортати папером або тканиною електричні лампи, заклеювати ділянки електропроводки легкозаймистою тканиною, папером, працювати на несправному обладнанні.

2.1.6. Під час практичних та лабораторних занять у кабінетах підвищеного ризику виконувати лише ту роботу, з якої пройдено інструктаж, чітко дотримуючись вимог інструкції з охорони праці.

2.1.7. У хімічній лабораторії при виявленні запаху газу слід повідомити вчителя.

2.1.8. Для підлітків віком 16-17 років встановлено такі граничні норми переміщення та підіймання вручну важких речей: для юнаків – 12,6 кг, для дівчат – 6,3 кг. 2.2. Загальні правила поведінки під час навчально-виховного процесу. Обставини та причини найбільш характерних нещасних випадків, що сталися в навчальних закладах.

2.2.1. Учні зобов'язані виконувати вимоги з безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями, дотримуватися дисципліни, сумлінно навчатися.

2.2.2. Учні зобов'язані берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо, бережливо ставитися до шкільного майна.

2.2.3. Учні зобов'язані сумлінно дотримуватися Правил особистої гігієни і санітарних норм на місці праці.

2.2.4. Виконувати лише ту роботу, яку доручив учитель, керівник після прослуханого інструктажу.

2.2.5. Не заходити до навчального кабінету й не виходити з нього без дозволу вчителя.

2.2.6. Не сидати на підвіконня.

2.2.7. Не бігати, не штовхатися, не кричати, не грати в рухливі ігри на перервах, а також під час навчально-виховного процесу.

2.2.8. Заборонено провокувати словами, діями агресивну поведінку, що може призвести до бійки під час навчально-виховного процесу.

2.2.9. Не підходити до внутрішніх балконів, перил, не Перехилятися через них, не спускатися перилами сходів.

2.2.10. Не допускати грубощів, образ, застосування протиправних дій у розв'язанні конфліктних ситуацій.

2.2.11. Не приносити до навчального закладу небезпечні предмети (ріжучі, колючі, вибухові, вогнебезпечні предмети, газові балончики, петарди тощо).

2.2.12. Не курити, не вживати алкогольних напоїв, наркотичних речовин.

2.2.13. Не виносити з навчального закладу цінності.

2.2.14. Мати зручне взуття на низькому підборі. У дівчат підбір має бути до 5 см заввишки, стійкий, квадратний. Дівчатам у навчальному закладі заборонено носити взуття на високих підборах, підборахшпильках для попередження травмування. Обережно пересуватися по намастикованій підлозі.

2.2.15. Бути обережним у найбільш травмонебезпечних місцях (уважно та спокійно спускатися сходами, перебувати в рекреаціях, біля дверей кабінетів та скляних дверей коридорів, не ховатися за ними).

2.2.16. Не одягати на навчання прикрас, мати короткий манікюр.

2.2.17. Уважно та спокійно користуватися виделками, скляним посудом та іншими приборами в їдальні, використовувати їх тільки за призначенням.

2.2.18. Співпрацювати з адміністрацією навчального закладу щодо створення безпечних умов для навчання (повідомляти про всі недоліки, що можуть призвести до небезпеки життєдіяльності під час навчально-виховного процесу).

2.2.19. Зважати на обставини та причини найхарактерніших нещасних випадків, що сталися в навчальних закладах за останні роки: травмування внаслідок протиправних дій інших осіб (бійки між учнями); невиконання учнями, вихованцями правил безпеки під час проведення спортивних занять та заходів у спортивній залі та на майданчику; невиконання учнями вимог інструкцій безпеки життєдіяльності (біг, пустощі під час прийому їжі в їдальні).

2.3. Вимоги пожежної безпеки в навчальному закладі. Ознайомлення з правилами пожежної безпеки для закладів, установ, організацій і підприємств системи освіти України.

2.3.1. Кожен учень зобов'язаний знати і точно виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі не панікувати, а виконувати вимоги інструкції та вказівки дорослих щодо виходу в безпечне від вогню місце.

2.3.2. Учні на території навчального закладу заборонено курити і розкидати запалені сірники, застосовувати в приміщеннях відкритий вогонь (паяльні лампи, факели, запальнички тощо).

2.3.3. На території навчального закладу не можна розкладати багаття, спалювати сміття, відходи, пакувальні матеріали.

2.3.4. Не використовувати у приміщеннях електрокип'ятильники, чайники та інше; не залишати без нагляду вчителя ввімкнені в електромережу електричні прибори. Негайно повідомити про це вчителя.

2.3.5. Під час навчальних занять, масових заходів не наближатися до електроприладів, музичної апаратури, що живляться електрострумом. У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, іскріння проводки негайно повідомити вихователя, вчителя, наставника класу, адміністрацію, чергових.

2.3.6. Не збиратися під час проведення масових заходів, перерв біля проходів, входів та виходів, сходинок та аварійних виходів у приміщенні вестибюлю. Не загороджувати предметами проходи, залишати їх завжди вільними для здійснення евакуації у разі надзвичайної ситуації.

2.3.7. У разі виникнення пожежі або аварійної ситуації: негайно повідомити про це вчителя, вихователя, наставника класу, адміністрацію, чергових; після евакуації вишикуватися в зазначеному місці і під час переклички зазначити свою присутність для обліку евакуйованих дітей. Нікуди після евакуації без дозволу вихователя, наставника класу, вчителя не йти; якщо непередбачувана ситуація виходить з-під контролю дорослих, слід терміново зв'язатися за телефонним зв'язком за номером 101, повідомити про пожежу або аварійну ситуацію, назвати своє прізвище, ім'я та адресу навчального закладу, телефон свій або навчального закладу. Коротко описати ситуацію: кількість людей, відкритий чи закритий вогонь, наявність диму.

2.3.8. Правила поведінки під час пожежі в навчальному закладі у разі відсутності поруч з учнями дорослої людини. Пожежа у класі, приміщенні навчального закладу: якщо можна вийти з класу через двері – слід рятуватися самому і допомогти іншим людям; якщо вихід перекрито вогнем, а учень перебуває не вище другого поверху або поряд є дерево чи

пожежна дробина, слід вибиратися з класу через вікно; під час пожежі не можна ховатися в глухі кути, під парту, в шафи, у комору тощо; потрібно захищати органи дихання і закрити щілини під дверима (краще вологими ганчірками); подавати сигнали рятувальникам. Пожежа в коридорі навчального закладу: перш ніж визирнути в коридор, слід торкнутися тильною стороною долоні ручки вхідних дверей. Якщо вона гаряча, відчиняти не можна – там пожежа; якщо ручка дверей холодна, потрібно визирнути в коридор. Якщо там вогонь або багато диму, слід зачинити двері; якщо диму небагато, але він іде знизу, це означає, що пожежа на нижніх поверхах. Не можна спускатися вниз, треба зайти в клас, зачинити двері й чекати на допомогу рятувальників; якщо неможливо залишити приміщення, слід зв'язатися мобільним зв'язком за номером 101, щоб повідомити про себе. І зачинитися у приміщенні з виходом до вікна; якщо пожежа сталася на поверх вище, слід, попередньо захистивши органи дихання, спускатися вниз сходами.

2.4. Радіаційна безпека, дії у разі надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

2.4.1. Про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій радіоактивного, хімічного, бактеріологічного зараження, катастрофічного затоплення та інших видів небезпеки ДУ отримає сповіщення від місцевого штабу ЦО по радіо, телебаченні, з газет, а також від учителів, вихователя, наставників, адміністрації навчального закладу.

2.4.2. У разі виникнення надзвичайної ситуації радіоактивного хімічного, бактеріологічного зараження та інших видів небезпеки ДУ чітко виконувати вказівки та інструкції вчителя, вихователя, наставника, адміністрації, медичних робітників.

2.4.3. Категорично заборонено підходити до вікон, якщо евакуацію не було здійснено з приміщення навчального закладу й вони загерметизовані, не відчиняти їх.

2.4.4. Не вживати воду та їжу, не організовану вчителями, вихователями, наставниками. Вода в крані може бути заражена, як і їжа, що перебувала на ураженому повітрі.

2.4.5. Якщо в кімнату приміщення, у якому ви перебуваєте, через щілини, не зачинені вікна поступає уражене повітря, слід негайно повідомити про це вчителя, вихователя, адміністрацію, наставника.

2.4.6. Якщо в кімнаті приміщення, у якому ви перебуваєте, наявне забруднення ртуттю, потрібно негайно відійти від зараженого місця, нічого не чіпати руками та негайно повідомити про це вихователя, наставника, вчителя, адміністрацію.

2.4.7. Визначити, що однією з провідних методик із попередження радіоактивного захворювання є йодопрофілактика.

2.4.8. Під час виникнення загрози затоплення чітко виконувати розпорядження й вказівки вихователя, наставника, вчителя, адміністрації: перебувати у зазначеному місці й слідкувати за тим, щоб була відключена електрика й вода в приміщенні, у якому ви перебуваєте. У разі визначення даних порушень, слід одразу повідомити дорослих.

2.4.9. При снігових бурях, ураганах, смерчах та інших стихійних лихах чітко виконувати розпорядження і вказівки наставника, вчителя, адміністрації: перебувати у зазначеному місці. Категорично заборонено підходити до вікон і дверей, відчиняти їх. Чітко виконувати вказівки дорослих щодо евакуації.

2.4.10. У разі надзвичайних ситуацій епідемічного характеру мати при собі ватно-марлеву пов'язку; не давати засобів особистої гігієни в чуже користування; користуватися особистим посудом, питною водою та ємкостями для пиття; частіше перебувати на свіжому повітрі й вживати заходів щодо попередження інфекційних захворювань.

2.4.11. У разі виникнення землетрусу й обвалу будівлі закладу, діяти за такими правилами: покликати на допомогу; якщо хтось відгукнувся, повідомити про місце перебування і що сталося; спокійно чекати, поки розберуть завал; якщо ніхто не чує, спробувати вивільнити руки й ноги; роздивитися, якими предметами завалено; якщо вони не надто важкі, обережно розбирати завал. Намагатися не зачепити те, на чому все тримається; якщо не видно, чим завалено, або предмети, які на вас упали, дуже важкі, терпляче кликати на допомогу кілька годин; якщо ніхто не чує, все-таки спробувати розібрати завал; звільнившись, оглянути себе. Якщо необхідно, надати собі першу допомогу: зупинити кровотечу, зафіксувати зламану кінцівку; якщо не зможете вибратися з будинку, слід сповістити про себе (якщо є можливість, потрібно скористатися телефоном мобільного зв'язку, стукати по трубах опалення, голосно кликати на допомогу); очікуючи на допомогу, слід намагатися уникнути переохолодження: постелити щось на підлогу, лягти на бік, підклавши під себе руку, коліна підтягнути до грудей.

2.5. Безпека дорожнього руху. Поведінка на вулиці, ознайомлення з правилами дорожнього руху.

2.5.1. Учні-вихованці зобов'язані: вчити на уроках основ здоров'я, виховних годинах правила дорожнього руху й неухильно дотримуватися їх та інших нормативних актів із питань безпеки дорожнього руху; створювати безпечні умови для дорожнього руху, не завдавати своїми діями або бездіяльністю шкоди підприємствам, установам, організаціям, навчальному закладу і громадянам; виконувати розпорядження органів державного нагляду та контролю щодо дотримання законодавства про дорожній рух.

2.5.2. Учні, вихованці навчального закладу під час перебування на вулиці за межами навчального закладу зобов'язані: рухатися по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, узбіччях, у разі їх відсутності – по краю проїжджої частини автомобільної дороги чи вулиці; перетинати проїжджу частину автомобільної дороги, вулиці по пішохідних переходах, а в разі їх відсутності – на перехрестях по лінії тротуарів і узбіч; керуватися сигналами регулювальника та світлофора (переходити тільки на зелене світло для пішохода) в місцях із регульованим дорожнім рухом; не затримуватися і не зупинятися без потреби на проїжджій частині автомобільної дороги, вулиці й залізничному переїзді; не переходити проїжджу частину автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, безпосередньо перед транспортними засобами, що наближаються поза пішохідними переходами за наявності роздільної смуги, а також у місцях, де встановлені пішохідні чи дорожні огорожі; стримуватися від переходу проїжджої частини при наближенні транспортного засобу з увімкненим пробісковим маячком та спеціальним звуковим сигналом; виходити на проїжджу частину з-за нерухомого транспортного засобу або іншої перешкоди, що обмежує видимість, упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби; молодшим школярам рухатися додому та до школи відповідно до розробленого класоводом безпечного маршруту, що є в щоденнику учня; здійснювати посадку в транспортний засіб лише зі спеціального майданчика, а в разі його відсутності – з тротуару чи узбіччя; здійснювати посадку і висадку лише після припинення руху транспортного засобу; не відволікати увагу водія від керування транспортним засобом (тролейбусом, автобусом, трамваєм, маршрутним таксі); під час руху

на автомобілі бути пристебнутим поясом безпеки, а на мотоциклі в застебнутому мотошоломі.

2.5.3. Учень при користуванні велосипедом без двигуна, має право: їздити по спеціальних велосипедних доріжках, а в разі їх відсутності – по краю проїжджої частини дороги, вулиці чи узбіччю. Зобов'язаний: використовувати технічно справний та належним чином обладнаний велосипед; не перевозити вантажів, що заважають керувати; не перевозити пасажирів, за винятком дітей віком до 7-ми років на спеціально обладнаному сидінні.

2.6. Побутовий травматизм. Попередження та дії у разі нещасних випадків у побуті.

2.6.1. Під нещасними випадками в побуті слід розуміти не пов'язані з навчально-виховним процесом травми, зокрема отримані внаслідок заподіяних тілесних ушкоджень іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою, травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо, які призвели до ушкодження здоров'я потерпілих.

2.6.2. Факт ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку встановлює і засвідчує лікувально-профілактичний заклад.

2.6.3. Документом, що підтверджує ушкодження здоров'я особи, є листок непрацездатності чи довідка з лікувально-профілактичного закладу.

2.6.4. Для попередження побутового травматизму слід чітко виконувати правила безпеки життєдіяльності, бути обережним щодо особистого стану здоров'я та стану здоров'я оточуючих. Застосовувати знання щодо попередження травм, отримані на уроках основ здоров'я, виховних годинах, предметних уроках під час навчально-виховного процесу.

2.6.5. Виконувати дані правила з безпеки життєдіяльності: Правила для тих, хто опинився в небезпечній ситуації: оцінити рівень небезпеки. Якщо ситуація загрожує життю, часу на роздуми немає, слід діяти негайно; якщо загрози життю немає, спочатку потрібно заспокоїтися; якщо не впораєтесь з ситуацією, слід скласти план дій і виконувати його; якщо потрібна допомога, необхідно звернутися до рятувальних служб, родичів, сусідів, випадкових перехожих; якщо допомога не надходить, не втрачайте надії, наступної миті ситуація може змінитися на краще. Правила безпечної поведінки під час грози: якщо гроза застала вдома, слід зачинити вікна, вимкнути з розеток електроприлади, не виходити з дому; якщо гроза застала надворі, потрібно намагатися сховатися в найближчому приміщенні; якщо під час грози ви перебуваєте на відкритому місці, слід сховатися в яру, під кущами; не можна ховатися від грози під високим поодиноким деревом, високовольтною лінією електропередач, у річці; треба відкласти на 15-20 м від себе всі металеві речі; якщо гроза застала в автомобілі, слід залишатися в ньому. Правила безпечної поведінки в місцях скупчення людей: збираючись у місця скупчення людей, потрібно відповідно одягтися; на концерти, вистави, змагання краще приходити раніше; треба сідати на місця поблизу виходу; після завершення краще зачекати, поки люди вийдуть; у натовпі потрібно рухатися разом з усіма, намагаючись бути якомога далі від стін і дверей, до яких можуть притиснути; якщо ви впали, спробуйте підвестись, а якщо це не вдається, слід згрупуватися і захищати руками голову; не можна ходити на мітинги і демонстрації протесту. Для дітей там може бути особливо небезпечно. Правила для тих, хто залишається вдома сам : не можна відчиняти двері незнайомим людям, навіть якщо вони назвалися працівниками комунальних служб чи міліції; ключі від квартири треба носити з собою, надійно заховавши або залишити у сусідів, яким довіряють батьки; не

слід нікому розповідати про цінні речі, які є вдома. Правила безпечної поведінки на вулиці: слід виконувати, правило п'яти «не»: не розмовляти з незнайомцями, не сідати в машину до незнайомців, не брати нічого у незнайомців, не звертати з дороги від школи до дому, не гуляти надворі після того, як стемніло; надворі треба поводитися спокійно та впевнено; якщо пізно повертається додому, слід уникати задвірків, пустирів, густих заростей. Краще, якщо батьки зустрінуть і проведуть додому; не виносити з дому дорогі речі; пізньої пори не йти самим далеко від дому. Дії у разі нещасних випадків у побуті: заспокоїтися та заспокоїти оточуючих; викликати швидку допомогу за телефоном 103; за змогою надати потерпілому першу (долікарську) допомогу: зупинити кровотечу, зафіксувати зламану кінцівку.

2.7. Перша (долікарська) медична допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо, які сталися під час навчально-виховного процесу в навчальному закладі.

2.7.1. Визначити, що перша долікарська допомога – своєчасна правильна допомога потерпілому до приїзду лікарів.

2.7.2. У разі виявлення аварійної ситуації, під час якої постраждалий отримав певні ушкодження, негайно повідомити про це педагогічних працівників – учителів, вихователів, наставників, адміністрацію.

2.7.3. У разі відсутності дорослих слід самостійно викликати швидку медичну допомогу за телефонним номером 103, описавши коротко стан здоров'я та ушкодження, які отримав постраждалий. Обов'язково потрібно вказати відомості про місце перебування в навчальному закладі постраждалого та адресу, назвати номер свого телефону.

2.7.4. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом: вимкнути рубильник або викрутити запобіжник; вимкнути мережу живлення; сухою палицею відкинути від потерпілого провід, що перебуває під напругою, відтягти потерпілого від електричних проводів, струмопровідних частин установки. Слід користуватися гумовими рукавичками або намотати на руку шарф, прогумований плащ тощо. Рекомендовано стати на ізолюваний предмет (суху дошку, згорток сухого спецодягу); якщо після звільнення потерпілого від дії струму він не дихає, то потрібно негайно зробити штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця. Найбільш ефективним методом штучного дихання є «з рота в рот» або «з рота в ніс»; після завершення вдуття повітря в рот чи ніс потерпілому дати можливість вільного видиху. Частота вдуття повітря потерпілому повинна бути 12-13 разів на хвилину.

2.7.5. Перша допомога при переломах, вивихах, розтягненні зв'язок, суглобів, ударах: при переломах, вивихах необхідно надати потерпілому зручне положення, що виключає рухи пошкодженої частини тіла. Це досягається шляхом накладання шини, за її відсутності можна використати палиці, дошки, фанеру тощо; особливо небезпечні травми хребта. У таких випадках необхідно обережно, не піднімаючи потерпілого, підсунути під його спину дошку, щит, двері тощо; при переломі ребер необхідно міцно забинтувати груди або стягнути їх рушником під час видиху; при переломах і вивихах ключиці у підм'язову западину слід покласти вату або інший матеріал, зігнути руку в лікті під прямим кутом і прибинтувати її до тулуба; при переломах і вивихах кисті та пальців рук потрібно зробити так: кисть руки з вкладеним у долоню жмутом вати, бинта (пальці зігнути) прикласти до шини, що має починатися біля середини передпліччя і закінчуватися біля кінчиків пальців, і перебинтувати; при розтягненні зв'язок суглобів – підняти хвору кінцівку вгору, накласти холодний компрес та тісну пов'язку, забезпечити спокій до прибуття лікаря; при ударах забезпечити

потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями не слід класти примочки, місце удару змастити йодом і накласти пов'язку.

2.7.6. Перша допомога при опіках, теплових ударах: при наданні першої допомоги при опіках, теплових ударах слід швидко припинити дію високої температури; при появі різних ознак теплового або сонячного удару потерпілого потрібно негайно вивести на свіже повітря або в тінь, покласти, розстебнути тісний одяг, на голову і на серце покласти холодні компреси, дати пити у великій кількості холодну воду, у тяжких випадках потерпіло облили холодною водою; при припиненні дихання або його утрудненні до прибуття лікаря потерпілому роблять штучне дихання.

2.7.7. Перша допомога при обмороженні, переохолодженні: обмороження виникає при місцевій дії холоду на тіло; при обмороженні I ступеня слід розтерти обморожені місця тіла сухою теплою тканиною до почервоніння; при обмороженні II-III ступенів – накласти стерильні сухі пов'язки і забезпечити негайну доставку потерпілого в лікарню; при легкому ступені переохолодження тіло слід розігріти розтиранням і дати випити кілька склянок теплої рідини; при середньому і тяжкому ступенях – тіло енергійно розтерти вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дати багато пити.

2.7.8. Надання першої допомоги при пораненні й кровотечі: перша допомога при пораненні та кровотечі зводиться до обережного накладання на рану індивідуального пакета. При цьому мити рану водою, змивати кров з рани заборонено; якщо індивідуального пакета немає, для перев'язування використовуйте чисту носову хустинку. У цьому випадку приготовлену для перев'язування тканину змочіть йодом так, щоб пляма йоду трохи перебільшувала розміри рани; при кровотечі необхідно підняти поранену кінцівку, закрити рану перев'язувальним матеріалом і притиснути ділянку біля неї на 4-5 хв, не торкаючись рани пальцем; за відсутності гумової трубки або стрічки, що розтягується, для джгута можна застосовувати інші матеріали (мотузку, ремінь, рушник тощо).

2.7.9. Перша допомога при отруєнні: причиною отруєння є проникнення в організм людини різних токсичних речовин. Захворювання починається через 2-3 год, інколи через 20-26 год; при харчовому отруєнні потерпілому кілька разів слід промити шлунок (примують випити 1,5- 2 л води, а потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод; можна дати 8-10 таблеток активованого вугілля. Потім – багато чаю, але не їжу. Якщо після отруєння минула 1-2 год і отрута потрапила із шлунка до кишечника, то викликати блювання даремно. Дії при харчовому отруєнні: за перших ознак харчового отруєння треба звернутися до лікаря або викликати швидку допомогу за номером 103; якщо є підозра, що отруєння спричинене грибами, слід негайно викликати швидку допомогу – кожна хвилина дорога; до прибуття лікарів бажано промити шлунок, а потім випити води або несолодкого чаю.

2.7.10. Перша допомога при ураженні хімічними речовинами: якщо хімічна речовина рідка, її треба негайно змити проточною водою впродовж 15-30 хв; якщо хімічна речовина потрапила в очі, слід промивати їх холодною водою впродовж 15-30 хв. Око треба розплющити, а струмінь води спрямовувати до його внутрішнього кутика; якщо речовина суха, її треба струсити чи зняти сухою ганчіркою (не можна здувати, щоб порошок не потрапила в очі); тільки після цього уражене місце потрібно промити водою; діти і люди похилого віку потребують негайної госпіталізації, навіть при незначному ураженні хімічними речовинами;

за перших ознак отруєння слід викликати швидку допомогу за номером 103; до лікарні треба взяти посуд та етикетку від хімічної речовини, що викликала отруєння.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час навчально-виховного процесу в навчальному закладі та на його території, якщо аварійна ситуація вийшла з-під контролю дорослих.

3.1. Якщо аварійна ситуація вийшла з-під контролю дорослих, не можна панікувати, пам'ятаючи, що безпека твого життя залежить від тебе. Слід правильно оцінити ситуацію і діяти в руслі правил та вимог даної інструкції з безпеки життєдіяльності. Намагатися залишити аварійно-небезпечне місце. За мобільним зв'язком зв'язатися з дорослими й описати ситуацію – вони підкажуть, як правильно діяти.

3.2. Пам'ятати номери екстрених служб, у разі потреби звертатися за номерами до спеціалістів: 101 – пожежна охорона, МНС; 102 – поліція; 103 – швидка медична допомога; 104 – газова служба.